

Η αυτοοργάνωση είναι η πρώτη πράξη της επανάστασης,
στη συνέχεια γίνεται ένα εμπόδιο

που η επανάσταση πρέπει να ξεπεράσει

Théorie Communiste

Μετάφραση-σχόλια: *qutopic*

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	2
Η πικρή νίκη της αυτονομίας	2
Αυτοοργάνωση παντού, επανάσταση πουθενά	2
Σχετικά με την αυτοοργάνωση και τους σημερινούς αγώνες	7
Αγώνες για τις άμεσες διεκδικήσεις και Επανάσταση	12
Μια ρήξη	12
Το πρόβλημα της ενότητας της τάξης	15
Η ρήξη προεικονίζεται	18
Κολλεκτίβες	21
Δράσεις που παράγουν την αντικειμενικοποίηση της ύπαρξης και της ενότητας της τάξης	21
Τα «άγρια παιδιά»	22
Αργεντινή: ένας ταξικός αγώνας ενάντια στην αυτονομία	22
Αλγερία: «Όταν μου λένε για το Aarouchs, έχω την εντύπωση ότι μου μιλάνε για κάτι ξένο σε μένα»	27
Το Κίνημα Άμεσης Δράσης (DAM)	30
Αγώνες «αυτοκτονίας»: η απαρχαίωση της αυτονομίας	30
Κομμουνιστικοποίηση	31

Εισαγωγή

Η αυτονομία, ως μια επαναστατική προοπτική που υλοποιεί την εαυτό της μέσα από την αυτοοργάνωση, είναι κατά παράδοξο τρόπο αδιαχώριστη από μια σταθερή εργατική τάξη, ευδιάκριτη στην ίδια την επιφάνεια της αναπαραγωγής του κεφαλαίου, τοποθετημένη άνετα μέσα στα όρια και τον καθορισμό της από αυτήν την αναπαραγωγή, εντός της οποίας αναγνωρίζεται σαν ένας νόμιμος συνομιλητής. Η αυτονομία είναι η πρακτική, η θεωρία και το επαναστατικό σχέδιο της εποχής του «φορντισμού».^α Το υποκείμενό της είναι ο εργάτης και υποθέτει ότι η κομμουνιστική επανάσταση είναι η απελευθέρωσή του, δηλαδή η απελευθέρωση της παραγωγικής εργασίας. Υποθέτει ότι οι μάχες πάνω σε άμεσα αιτήματα¹ είναι ενδιάμεσα σκαλοπάτια για την επανάσταση και ότι το κεφάλαιο αναπαράγει και επιβεβαιώνει την ταυτότητα ενός εργάτη μέσα στη σχέση της εκμετάλλευσης. Όλα αυτά έχουν πια χάσει κάθε θεμελίωση.

Στην πραγματικότητα συμβαίνει το ακριβώς αντίθετο: σε κάθε έναν από τους αγώνες του το προλεταριάτο βλέπει τον τρόπο που η ύπαρξή του ως τάξη αντικειμενικοποιείται στην αναπαραγωγή του κεφαλαίου σαν κάτι **ξένο προς το ίδιο**, κάτι που η ίδια η πάλη του μπορεί να θέσει σε αμφισβήτηση. Το να είναι μια τάξη γίνεται για το προλεταριάτο, στην ίδια την δραστηριότητά του, ένας εξωτερικός περιορισμός, ανικειμενικοποιημένος στο κεφάλαιο. Το να είναι μια τάξη γίνεται το εμπόδιο που η πάλη του προλεταριάτου ως τάξη θα πρέπει να ξεπεράσει. Αυτό το εμπόδιο έχει μια πραγματικότητα που είναι ξεκάθαρη και εύκολα ταυτοποιήσιμη, είναι η **αυτοοργάνωση** και η **αυτονομία**.

Η πικρή νίκη της αυτονομίας

Αυτοοργάνωση παντού, επανάσταση πουθενά

Μπορούμε να μιλάμε για αυτονομία μόνο αν η εργατική τάξη είναι ικανή να σχετίζεται με τον εαυτό της ενάντια στο κεφάλαιο και να βρίσκει σε αυτή τη σχέση την βάση και την ικανότητα της επιβεβαίωσής της ως κυρίαρχης τάξης. Η αυτονομία υποθέτει ότι **ο ορισμός της εργατικής τάξης δεν είναι μια σχέση** αλλά είναι **εγγενής σε αυτήν**. Ήταν ζήτημα της **τυποποίησης του τι είμαστε στη σημερινή κοινωνία σαν βάση για την καινούργια, που θα οικοδομηθεί ως η απελευθέρωση αυτού που είμαστε**.

^α

Από το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου μέχρι τις αρχές του 1970, η αυτονομία και η αυτοοργάνωση δεν ήταν απλά οι «άγριες» απεργίες και μια, λίγο-πολύ, συγκρουσιακή σχέση με τα συνδικάτα. Η αυτονομία ήταν το σχέδιο μιας επαναστατικής διαδικασίας που επεκτεινόταν από την αυτοοργάνωση στην επιβεβαίωση του προλεταριάτου ως κυρίαρχης τάξης στην κοινωνία μέσα από την απελευθέρωση και την επιβεβαίωση της εργασίας ως της (μορφής) οργάνωσης της κοινωνίας. Απελευθερώνοντας την "πραγματική κατάσταση" της εργατικής τάξης από την ενσωμάτωσή της μέσα στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής, μια ολοκλήρωση που αντιπροσωπεύεται από όλους τους πολιτικούς και συνδικαλιστικούς θεσμούς, η αυτονομία ήταν η «καθ' οδόν» επανάσταση, η επανάσταση *εν δυνάμει*. Αν και αυτή ήταν εκπεφρασμένα η ημερήσια διάταξη της Υπεραριστεράς, δεν αποτελούσε απλά και μόνο μια ιδεολογία. Η αυτοοργάνωση, η δύναμη των συνδικάτων και το εργατικό κίνημα ανήκαν *στον ίδιο κόσμο* της επανάστασης ως επιβεβαίωσης της τάξης. Η επιβεβαίωση του αληθινά επαναστατικού *είναι*, όπως αυτό εκδηλωνόταν στην αυτονομία, δεν θα μπορούσε να έχει τον παραμικρό υπαινιγμό πραγματικότητας αν δεν ήταν η καλή, αναπαλλοτριωτή πλευρά της ίδιας πραγματικότητας που ενοικούσε σε ένα πανίσχυρο εργατικό κίνημα που «περιόριζε» την τάξη. Το ίδιο το εργατικό κίνημα ήταν επίσης η εγγύηση της ανεξαρτησίας της τάξης, έτοιμη να αναδιοργανώσει τον κόσμο κατ' εικόνα της. Ήταν αρκετό να αποκαλύψει την αληθινή φύση αυτής της εξουσίας στον εαυτό της, απογραφειοκρατικοποιώντας την, απο-αλλοτριώνοντάς την. Δεν ήταν σπάνιο οι εργάτες να περνούν από την αναγκαστικά εφήμερη σύσταση αυτόνομων οργανώσεων, στο παράλληλο σύμπαν του θριαμβεύοντος Σταλινισμού ή, στην βόρεια Ευρώπη, στην αγκαλιά ισχυρών συνδικάτων. Η αυτονομία και το εργατικό κίνημα τροφοδοτούσαν και ανακούφιζαν το ένα το άλλο. Ο σταλινικός ηγέτης ήταν ίσως το «εργατικό ισοδύναμο του ελέω Θεού αφεντικού» αλλά ήταν ταυτόχρονα και το *θεσμικό* ομόλογο της αυτονομίας. **Η αυτοοργάνωση σαν μια επαναστατική θεωρία είχε νόημα στις ίδιες ακριβώς συνθήκες που δόμησαν το «παλιό εργατικό κίνημα».** Η αυτοοργάνωση είναι η αυτοοργανωμένη πάλη που έχει σαν *αναγκαία επέκταση* την αυτοοργάνωση των παραγωγών· με μια λέξη απελευθερωμένη εργασία, με άλλα λόγια αξία.

Πάμε λίγο πίσω. Ήδη στην Ιταλία το 1969, οι τομείς των εργατών που αγωνίζονται δεν είναι ικανοί να συγκροτήσουν μια «συνέλευση» που να συνδέει τις διαφορετικές μορφές αυτοοργάνωσης και έτσι το κίνημα «επαναφομοιώνεται» από την CGIL^α και τις εργατικές της επιτροπές. Πάλι στην Ιταλία, στα αυθόρμητα συγκροτούμενα κινήματα του Φεβρουαρίου-Μαρτίου του 1984 στη γραμμή παραγωγής^β, η αυτοοργάνωση φαίνεται να είναι αμυντικού χαρακτήρα, με την έννοια ότι εκφράζει την υπεράσπιση μιας παλιάς σύνθεσης και μιας παλιάς σχέσης της εργατικής τάξης με το κεφάλαιο, μια σχέση που η αναδιάρθρωση είναι στη διαδικασία να «αφήσει πίσω». Για τους ίδιους λόγους, το κίνημα των καταλήψεων^γ στην Ισπανία (1976, '77, '78) δημιουργεί ή αναζωογονεί τις δομές των συνδικάτων· το ίδιο

^α

^β

^γ

συμβαίνει και με το ολλανδικό «θερμό φθινόπωρο»^α του 1983. Αυτή είναι επίσης η εποχή στην οποία σχηματίζονται κάθε λογής «αυτόνομες εργατικές ενώσεις-συνδικάτα». Είναι θεμελιωδώς ένας ιστορικός τύπος εργατικής τάξης που η ύπαρξή της τίθεται σε αμφισβήτηση από την αναδιάρθρωση. Στην Renault, στη διάρκεια των απεργιών του 1975^β, είναι το εργοστάσιο του Le Mans, στο οποίο η εργατική δύναμη είναι πιο σταθερή από οπουδήποτε αλλού και το ποσοστό συμμετοχής στο συνδικάτο να φτάνει στο 40% - διπλάσιο από τον εθνικό μέσο όρο για την Renault, που η απεργία είναι πιο σκληρή και έχει κάποιες φορές τον αέρα μιας «αυτόνομης πάλης». Στις αρχές του 1980, όταν αυτή η διαδικασία εξορθολογισμού «έχει ολοκληρωθεί», κυρίως μέσα από το χτύπημα της ανειδίκευτης εργατικής δύναμης των μεταναστών, προκαλώντας ένα τεράστιο κύμα απεργιών στην αυτοκινητοβιομηχανία, η βία των αγώνων αυτών δεν «τυποποιείται» ποτέ σε προσπάθειες να συγκροτηθούν αυτόνομα όργανα. «Θέλουν να μας σκοτώσουν, αλλά είμαστε ήδη νεκροί», αυτό είναι το πνεύμα των αγώνων. Αν είναι εξίσου δύσκολο να χαρακτηρίσει κανείς τον αγώνα των ανθρακωρύχων στην Βρετανία το 1983-84 σαν έναν «αυτόνομο, αυτο-οργανωμένο αγώνα», είναι επειδή ήταν στην πραγματικότητα ένας αγώνας χωρίς αιτήματα, χωρίς πρόγραμμα, χωρίς προοπτικές. Τι είναι η τάξη οριζόταν τώρα μόνο στον και μέσα από τον **αντίπαλο** αυτής της τάξης, στην δράση εναντίον του. Η παρακμή και η απώλεια νοήματος της αυτονομίας δεν είναι ένα απλό προϊόν της υποχώρησης των ταξικών αγώνων. Η ταξική «πάλη» δεν είναι μια ιστορική αναλλοίωτη που εκφράζει σταθερά την ίδια ταξική σχέση. Η παρακμή της αυτονομίας δεν είναι η παρακμή της ταξικής «πάλης», είναι η παρακμή ενός ιστορικού σταδίου των ταξικών αγώνων.

Στην Γαλλία, όταν η αυτοοργάνωση γίνεται η κυρίαρχη μορφή κάθε αγώνα, ξεκινώντας με τον συντονισμό μεταξύ των εργατών των σιδηροδρόμων το 1986, δεν αντιπροσωπεύει πλέον μια ρωγμή σε όλες εκείνες τις διαμεσολαβήσεις με τις οποίες η τάξη είναι μια τάξη στον τρόπο παραγωγής (μια ρωγμή που απελευθερώνει την επαναστατική φύση της τάξης). η αυτοοργάνωση χάνει το «επαναστατικό της νόημα»: την **υπερανάπτυξη**² από την αυτοοργάνωση της πάλης στον εργατικό έλεγχο της παραγωγής και της κοινωνίας. Η αυτοοργάνωση δεν είναι τίποτα άλλο από μια ριζοσπαστική μορφή συνδικαλισμού. Οποιοσδήποτε αγώνας σχετικά με άμεσες διεκδικήσεις, οποιασδήποτε έντασης, είναι τώρα αυτοοργανωμένος και αυτόνομος: η αυτοοργάνωση και η αυτονομία έχουν γίνει μια μοναδική στιγμή του συνδικαλισμού (εδώ εννοούμε τον συνδικαλισμό ως το αντίθετο της τυπικής ύπαρξης των εργατικών συνδικάτων). Αν οι οργανώσεις που υιοθέτησαν στον αγώνα τους οι Ισπανοί λιμενεργάτες την δεκαετία του 1980 προσπάθησαν να εγγυηθούν την επιβίωσή τους και άλλαξαν μορφή, αυτό οφείλεται στο ότι δεν ήταν τίποτα άλλο παρά οργανώσεις για την υπεράσπιση της προλεταριακής συνθήκης. Εκεί εντοπίζεται η συνέχεια που εξηγεί την μετάβαση από το ένα στο άλλο. Οι **θεωρητικοί** της αυτονομίας θα έλεγαν ότι, σαν τέτοιες, οι «αυτόνομες οργανώσεις» εφευρίσκουν τον κομμουνισμό παραμένοντας αυτό που είναι: όργανα των αγώνων πάνω σε άμεσες διεκδικήσεις. Και ως τέτοια, **η φυσική τους**

^α

^β

κλίση είναι η εμμένεια και κατά συνέπεια ο «μετασχηματισμός» τους.

Σε όλες τις τρέχουσες συζητήσεις σχετικά με την αυτονομία είναι αξιοσημείωτο ότι αυτό που έχει εξαφανιστεί είναι η επανάσταση. Αυτό που μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1970 ήταν ο λόγος ύπαρξης της συζήτησης (discourse) σχετικά με την αυτονομία, δηλαδή η επαναστατική προοπτική της, έχει γίνει σχεδόν ανείπωτο. Η υπεράσπιση και η αξιολόγηση της αυτονομίας γίνονται στόχοι καθεαυτές και καταβάλλεται κάθε προσπάθεια ώστε να μην διαμορφωθεί μια επαναστατική προοπτική - οι Ιταλοί εργατιστές ήταν οι τελευταίοι που έκαναν κάτι τέτοιο. Οι άνθρωποι ικανοποιούνται σήμερα να επαναλαμβάνουν πως η *τωρινή* αυτονομία δεν είναι η «ορθή». Όμως είναι η ίδια η ικανότητα του προλεταριάτου να βρίσκει την βάση της συγκρότησής του ως αυτόνομης τάξης στη σχέση του με το κεφάλαιο αλλά *και* σε ένα ισχυρό εργατικό κίνημα, που έχουν εξαφανιστεί σήμερα. Η αυτονομία και η αυτοοργάνωση αντιπροσώπευαν μιαν ιστορική στιγμή της ιστορίας της ταξικής πάλης και όχι κάποιους τυπικούς τρόπους δράσης. Σε όλες τις σύγχρονες προσεγγίσεις, η αυτονομία σηματοδοτεί οποιαδήποτε δραστηριότητα στην οποία οι προλετάριοι προσανατολίζονται άμεσα στο να κάνουν κάτι από κοινού, ένα είδος μιας ιστορικής και γενικής μορφής δράσης, με την συνθήκη ότι η δράση αυτή είναι ανεξάρτητη από τους θεσμούς. Η ιστορικοποίηση και η περιοδιολόγηση^α της ταξικής πάλης εξαφανίζονται. Μπορούμε να μιλάμε για αυτονομία μόνο αν η τάξη είναι ικανή να σχετίζεται με τον εαυτό της ενάντια στο κεφάλαιο βρίσκοντας, σε αυτήν την σχέση με τον εαυτό της, τη βάση και την ικανότητα επιβεβαίωσής της ως κυρίαρχης τάξης (σχέση που, σε κάθε περίπτωση, μπορούσε μόνο να παραγάγει την αντεπανάσταση που, με την σειρά της, κατέστησε αυτή την επιβεβαίωση αδύνατη).

Σήμερα οπουδήποτε θριαμβεύουν η αυτοοργάνωση και η αυτονομία, η δυσαρέσκεια απέναντί τους γίνεται εμφανής. Ήδη από το 1986 στη Γαλλία, ο συντονισμός ανάμεσα στους εργάτες των σιδηροδρόμων προκάλεσε κινήματα έντονης «ανυπακοής», όπως συνέβη και το 2003, με την προσπάθεια να συγκροτηθούν ευρύτερα σχήματα συντονισμού, πέρα από τις τοπικές κολλεκτίβες. Στην *σημερινή θριαμβεύουσα αυτοοργάνωση* είναι ό,τι αντιτίθεται σε αυτήν που *προεικονίζει*^β την κατάργηση των τάξεων. Δεν πρόκειται για δυσαρέσκεια με μιαν «επαναφομοιωμένη» αυτονομία αλλά *με την ίδια* την αυτονομία, με την έννοια ότι η αυτονομία δεν είναι πια, *από την ίδια της την φύση*, τίποτα άλλο παρά «επαναφομοιωμένη». Αυτή η φύση, που συνίσταται στην απελευθέρωση της εργατικής τάξης σαν αποτέλεσμα της αυτόνομης επιβεβαίωσής της (έχοντας σπάσει τις καπιταλιστικές κοινωνικές «αγκυρώσεις» της), ήταν ο ορισμός της επανάστασης στον προηγούμενο κύκλο και είναι μέσα από αυτήν τη φύση που η αυτοοργάνωση και η αυτονομία υπάρχουν και βιώνονται συνειδητά σαν το όριο όλων των σημερινών αγώνων. Παντού, από τη στιγμή που η αυτοοργάνωση εμπεδώνεται (και σήμερα δύσκολα μπορεί κανείς να την αποφύγει) οι άνθρωποι «μπουχτίζουν» με αυτήν· είναι ένα βάρος για το κίνημα. Από την στιγμή της «εκκίνησής» της, μας ενθουσιάζει, γιατί μας θυμίζει «ωμά» αυτό που είμαστε και αυτό που δεν θέλουμε

^α

^β

πια να είμαστε. Είναι εδώ, μέσα στην αυτοοργάνωση και εναντίον της, που η πάλη του προλεταριάτου σαν τάξη παράγει την ίδια την ύπαρξή του-ως-τάξης, **σαν ένα όριο που πρέπει να ξεπεραστεί**. Η αυτονομία θα μπορούσε να είναι μόνο η απελευθέρωση του εργάτη **ως** εργάτη.

Η αυτοοργάνωση, η αυτονομία, στην ουσία αυτό που είμαστε ως τάξη, έχουν γίνει αντικείμενα συχνής κριτικής στην συγκεκριμένη εξέλιξη των αγώνων. Είναι ζήτημα σύλληψης της θεωρητικής και πρακτικής ασυμφωνίας στο εσωτερικό της αυτοοργάνωσης, ανάμεσα σε αυτό που η αυτοοργάνωση είναι σήμερα, ως αναγκαία μορφή της ταξικής πάλης, και της πρακτικής και θεωρητικής κριτικής που προκύπτει στο εσωτερικό της, ακόμα και του πώς τίθεται σε πρακτική. Πρέπει όμως να λάβουμε υπόψιν, σαν ένα χαρακτηριστικό στοιχείο αυτού του κύκλου αγώνων, το γεγονός ότι η πάλη ενάντια στην «κακή» αυτοοργάνωση διεξάγεται στο όνομα της «καλής» αυτοοργάνωσης. Σήμερα είναι μόνο μέσα στο πλαίσιο αυτού του αγώνα, στο όνομα της «καλής» αυτοοργάνωσης, που η πάλη ενάντια στην ίδια την αυτοοργάνωση γίνεται φανερό, δηλαδή μόνο εδώ η προοπτική της επανάστασης εμφανίζεται σαν κάτι που δεν είναι πλέον του «μεγέθους» της επιβεβαίωσης της τάξης και, συνεπώς, δεν μπορεί να είναι θεμελιακά της «τάξης» της αυτοοργάνωσης ή της αυτονομίας. Όσο οι ταξικές συγκρούσεις αποτυγχάνουν να εκκινήσουν θετικά την κομμουνιστικοποίηση των σχέσεων μεταξύ των υποκειμένων, σαν δράση της τάξης ενάντια στο κεφάλαιο, η αυτοοργάνωση θα παραμένει **η μοναδική διαθέσιμη μορφή ταξικής δράσης**. Η αναζήτηση για την «αληθινή» αυτοοργάνωση δεν είναι ένα «σφάλμα», το ίδιο το «σφάλμα» υποδεικνύει συνεχώς ότι η αυτοοργάνωση θα πρέπει να ξεπεραστεί, παίρνοντας διαρκώς σαν στόχο της την πραγματικά υπαρκτή αυτοοργάνωση. Αυτή η κριτική της πραγματικά υπαρκτής αυτοοργάνωσης στο όνομα μιας ιδεώδους αυτοοργάνωσης, **κάτι που συνιστά μian ατέρμονη διαδικασία**, δημιουργεί ένταση στο εσωτερικό της αυτοοργάνωσης· υποδεικνύει το περιεχόμενο αυτού του οποίου πρέπει να ξεπεραστεί: το αδιέξοδο της αυτοοργάνωσης, δηλαδή του περιεχόμενου της, της επιβεβαίωσης και της αποκάλυψης του προλεταριάτου στον εαυτό του. Η υπέρβαση της πραγματικά υπαρκτής αυτοοργάνωσης δεν θα επιτευχθεί μέσα από την παραγωγή της «αληθινής», της «ορθής», της «καλής» αυτοοργάνωσης· θα επιτευχθεί ενάντια στην πραγματικά υπαρκτή αυτοοργάνωση αλλά μέσα σε αυτήν, από αυτήν.

Στους σημερινούς αγώνες, το προλεταριάτο αναγνωρίζει το κεφάλαιο σαν τον λόγο της ύπαρξής του, αναγνωρίζει την υπαρξή του ενάντια στον εαυτό του **σαν την μόνη αναγκαιότητα της ύπαρξής αυτής**. Στους αγώνες του, το προλεταριάτο υιοθετεί όλες τις αναγκαίες μορφές οργάνωσης της δράσης του. Υιοθετώντας, όμως, τις απαραίτητες μορφές οργάνωσης για να πετύχει τους άμεσους στόχους του (και η κατάργησή του είναι εξίσου ένας τέτοιος άμεσος στόχος), δεν υπάρχει πλέον για τον εαυτό του σαν **αυτόνομη** τάξη.

Η αυτοοργάνωση και η αυτονομία ήταν εφικτές μόνο στην βάση της συγκρότησης μιας εργατικής ταυτότητας, συγκρότηση που έχει σαρωθεί από την αναδιάρθρωση. Τι έχει απομείνει τώρα πια για τους προλετάρους να αυτοοργανώσουν; Αν η αυτονομία εξαφανίζεται σαν

προοπτική, είναι επειδή η επανάσταση δεν μπορεί πια να έχει οποιοδήποτε άλλο περιεχόμενο από την κομμουνιστικοποίηση της κοινωνίας, που για το προλεταριάτο σημαίνει την αυτοκατάργησή του. Με ένα τέτοιο περιεχόμενο καθίσταται αδύνατο να μιλάει κανείς για αυτονομία και είναι αμφίβολο ότι ένα τέτοιο πρόγραμμα θα συνεπαγόταν αυτό που είναι κοινά κατανοητό σαν «αυτόνομη οργάνωση». Το προλεταριάτο μπορεί να είναι επαναστατικό μόνο αναγνωρίζοντας τον εαυτό του σαν τάξη και αναγνωρίζει τον εαυτό του σαν τάξη σε κάθε σύγκρουση και, ακόμα περισσότερο, σε ένα πλαίσιο στο οποίο η ύπαρξή του σαν τάξη είναι ακριβώς η κατάσταση στην οποία πρέπει να αντιταχθεί μέσα στη διαδικασία αναπαραγωγής του κεφαλαίου. Αυτή η «αναγνώριση» δεν πρέπει να παρερμηνευθεί. Η αναγνώριση του εαυτού του ως τάξης δεν θα είναι για το προλεταριάτο μια «επιστροφή στον εαυτό του» αλλά μια πλήρης εξωστρέφεια μέσα από την **αυτο-αναγνώρισή του ως μιας κατηγορίας του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής**. Αυτή η «αναγνώριση» θα είναι στην πραγματικότητα μια πρακτική γνώση, πάνω στην σύγκρουση, όχι της τάξης για τον εαυτό της αλλά του ίδιου του κεφαλαίου.

Σχετικά με την αυτοοργάνωση και τους σημερινούς αγώνες

«Το αγγλικό σύστημα των συνδικαλιστών-αντιπροσώπων^α, που γεννήθηκε στην πορεία του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, οδήγησε σε μια συγκεκριμένη οργάνωση του εργοστασίου που ονομάστηκε *mutualism*, «**αμοιβαιοτισμός**», με την οποία το περιεχόμενο των εργασιακών καθηκόντων και ο ρυθμός εργασίας καθορίζονταν από τους διευθυντές σε συμφωνία με τους ενδιαφερόμενους εργάτες και με την μεσολάβηση εκλεγμένων από αυτούς αντιπροσώπων. Αυτό το σύστημα σαρώθηκε από το σύνολο της αναδιάρθρωσης, πριν ακόμα από την εποχή του Θατσερισμού. Στη διάρκεια της δεκαετίας του 1970, προέκυψαν πολυάριθμες συγκρούσεις γύρω από την δύναμη αυτών των συνδικαλιστών-αντιπροσώπων· το κύκνειο άσμα αυτού του συστήματος ήταν από την μια πλευρά οι προτάσεις για τον μετασχηματισμό της παραγωγής από τις επιτροπές των συνδικαλιστών, ιδιαίτερα στα εργοστάσια όπλων, και από την άλλη η επανεκκίνηση της παραγωγής από τους εργάτες μετά το κλείσιμο των επιχειρήσεων. Όλα αυτά συνδυάστηκαν για να δημιουργήσουν ένα κίνημα γύρω από τις έννοιες του **εργατικού ελέγχου** και της **αυτοδιαχείρισης**, μια βρετανικού τύπου αυτοδιαχείριση, που ξεπέρασε σε πρακτικούς όρους και σε ιδέες οποιοσδήποτε γαλλικές προόδους στον τομέα αυτό. Σήμερα, μετά τον αποδεκατισμό της βρετανικής βιομηχανίας, αυτό το ρεύμα δεν αντιπροσωπεύει πια τίποτα» (*Échanges*, αρ. 99, σελ. 23).

«Ένα σύνθετο αυτόνομο κίνημα αναπτύχθηκε για περισσότερο από 30 χρόνια, ένα είδος υβριδίου που συνδύαζε το σύστημα των εκλεγμένων εργατών αντιπροσώπων^β και την αξιοποίηση των δομών των σωματείων βάσης, συχνά ενισχυόμενης από την ευρεία χρήση

^α Ο αγγλικός όρος είναι «*shop-stewards*», δες και τις επόμενες υποσημειώσεις.

^β Μεταφράζουμε έτσι τον αγγλικό όρο *shop-floor*, που κυριολεκτικά σημαίνει τον χώρο του εργοστασίου όπου δουλεύουν οι εργάτες στις μηχανές (ή τον χώρο πώλησης σε ένα εμπορικό κατάστημα). Ειδικά στην Μεγάλη Βρετανία ο όρος χρησιμοποιείται μεταφορικά ως συνώνυμος της εργατικής τάξης, σε αντίθεση με τα γραφεία και τους άλλους χώρους που στεγάζουν την διεύθυνση της επιχείρησης.

κλειστών συλλογικών συμβάσεων εργασίας, δηλαδή της αποκλειστικής πρόσληψης εργατών που ανήκουν σε σωματεία και/ή την αναγκαστική εγγραφή στο συνδικάτο μιας επιχείρησης^α - με άλλα λόγια την διαχείριση των προσλήψεων των εργαζομένων από τα συνδικάτα. Είδαμε μια σειρά από «άγριες απεργίες» που σε πολλές περιπτώσεις απείλησαν κυβερνήσεις που είχαν αποφασίσει να «επιβληθούν δια της βίας». (...) Η κρίση, που ζυμωνόταν στην κατάσταση αυτή, κορυφώθηκε τον χειμώνα του 1978-79 - **τον χειμώνα της Δυσארέσκειας** - στη διάρκεια του οποίου η χώρα βυθίστηκε σε ένα ολικό χάος με καμιά άλλη προοπτική από την ακινητοποίηση αυτού του κομματιού αντίστασης».

Η κυβέρνηση της Θάτσερ τα σάρωσε όλα αυτά μέσα από την καταστροφή του βιομηχανικού εξοπλισμού, τις ιδιωτικοποιήσεις, την παγκοσμιοποίηση, αυξάνοντας τον προσανατολισμό προς τον χρηματοπιστωτικό τομέα της οικονομίας, την γενίκευση της «ευελιξίας» στην εργασία, την επισφάλεια για τους εργάτες και την μαζική ανεργία.

«Η ισορροπία δυνάμεων, που ήταν η βάση του αυτόνομου κινήματος, είχε υπονομευθεί· αλλά μπόρεσε να ανατραπεί (προσωρινά) μόνο μετά από άγριες διαμάχες σε τομείς κλειδιά της εργατικής αυτονομίας: στις αποβάθρες, στα χαλυβουργεία, στα εργοστάσια αυτοκινήτων, στα τυπογραφεία αλλά πάνω απ' όλα στα ανθρακωρυχεία». (*Échanges*, αρ.107, Οκτώβριος-Νοέμβριος 2003).

Επιστρέφοντας στην τρέχουσα περίοδο για να εξαγάγει κάποια μαθήματα από **την α-περγία των Βρετανών ταχυδρομικών**, το κείμενο καταλήγει: «Τα θεμέλια της πάλης, αν σηματοδοτούν κάποια απομάκρυνση των απλών εργατών της βάσης από την ηγεσία του συνδικάτου, καταδεικνύουν επίσης την εμμονή συγκεκριμένων εννοιών που η [στρατηγική] της καθυπόταξης της αυτονομίας των αγώνων, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, προσπάθησε να ξεριζώσει αλλά τώρα ξανάρχονται στην επιφάνεια (...) Εν πάσει περιπτώσει, θα πρέπει να λάβουμε υπόψιν ότι τα «Βασιλικά Ταχυδρομεία» (*Royal Mail*) είναι πρακτικά μια από τις ελάχιστες εθνικές βιομηχανίες που δεν έχουν διαλυθεί, κι αυτό για διάφορους λόγους, ανάμεσα στους οποίους και η παρέμβαση της ταξικής πάλης (τα «Βασιλικά Ταχυδρομεία» είναι ένας από τους μεγαλύτερους εργοδότες στη Βρετανία, με 160000 εργαζόμενους, ο αριθμός των οποίων τους δίνει μια προφανή δύναμη). Επίσης οι πρακτικές *shop-floor*^β στις εργατικές σχέσεις, που ήταν **διαδεδομένες σε προηγούμενες περιόδους στην βιομηχα-**

^α Στα αγγλικά ο όρος είναι *closed shop*. Ένα *pre-entry closed shop* είναι μια μορφή συλλογικής σύμβασης (*union security agreement*) με βάση την οποία ένας εργοδότης συμφωνεί να προσλαμβάνει μόνο μέλη του συνδικάτου και οι εργαζόμενοι πρέπει να παραμένουν μέλη του συνδικάτου για να παραμένουν στην επιχείρηση. Ένα *post-entry closed shop* είναι μια σύμβαση που απαιτεί όλοι οι εργαζόμενοι να εγγράφονται στο συνδικάτο αν δεν είναι ήδη μέλη. Το νομικό καθεστώς των συμβάσεων αυτού του τύπου ποικίλει από χώρα σε χώρα. Χαρακτηριστικό όμως είναι ότι όλες οι μορφές αυτών των συμβάσεων έγιναν αυστηρά παράνομες στη Μεγάλη Βρετανία - που αφορά και το κείμενο της TC - μετά την εισαγωγή το 1990 του Νόμου για την Απασχόληση (*Employment Act*). Περικόπησαν ακόμα περισσότερο με την διάταξη 137(1)(a) του Νόμου για τα Συνδικάτα και τις Εργασιακές Σχέσεις (*Trade Union and Labour Relations (Consolidation) Act*) το 1992, που ψηφίστηκε από την κυβέρνηση των Συντηρητικών εκείνης της περιόδου. Το Εργατικό Κόμμα, που ήταν τότε στην αντιπολίτευση, υποστήριζε τις συλλογικές αυτές συμβάσεις μέχρι τον Δεκέμβριο του 1989, οπότε και εγκατέλειψε την πολιτική αυτή για να εναρμονιστεί με την Ευρωπαϊκή Νομοθεσία (**όλα τα στοιχεία από το λήμμα της Wikipedia**).

^β βλέπε προηγούμενη υποσημείωση

νία αλλά εξαφανίστηκαν στη δεκαετία του 1980, ζουν και βασιλεύουν εδώ (η έμφαση δική μας [δηλαδή του R.S.]). Δεν θα μπορούσαμε να είμαστε πιο ξεκάθαροι από αυτό».

Σήμερα, σε πολλές διεκδικήσεις, όπως αυτή των εκφορτωτών πλοίων της Δυτικής Ακτής στις ΗΠΑ, τα αφεντικά προσπαθούν να διασπάσουν τα εργατικά συνδικάτα για τους ίδιους λόγους που προσπαθούν να διασπάσουν την αυτονομία των εργατών, όταν αυτή εμφανίζεται, επειδή και τα δύο ανήκουν στην ίδια εποχή, στην ίδια λογική της καπιταλιστικής αναπαραγωγής. Αυτό είναι ένα σημείο που θα έπρεπε να προβληματίσει τους υπερασπιστές της, «κοσμικής» πλέον, ιδεολογίας της εργατικής αυτοοργάνωσης. Στην εποχή μας, στα ταχυδρομεία της Μεγάλης Βρετανίας ή στα λιμάνια της δυτικής ακτής των ΗΠΑ, η αυτόνομη πάλη των εργατών δεν μπορεί να ξεχωρίσει στο περιεχόμενο της από την υπεράσπιση των μεγάλων εργατικών συνδικαλιστικών θεσμών, κι αυτό όχι για λόγους μιας προσωρινής χρήσης των συνδικάτων από τους εργάτες, αλλά γι' αυτό που είναι: μεγάλοι **θεσμοί** που ρυθμίζουν την αυτονομία της εργατικής δύναμης.

Το απόγευμα της Παρασκευής 18 Ιουλίου μια άγρια απεργία ξεσπά στο **αεροδρόμιο Heathrow** ενάντια στην ελαστικότητα και την διάλυση του ωραρίου. Μετά από τρεις ημέρες απεργίας, το προσωπικό των εισιτηρίων και οι μεταφορείς των αποσκευών επέστρεψε στη δουλειά, με την ανακοίνωση της έναρξης συνομιλιών ανάμεσα στα συνδικάτα και την διοίκηση. Ανάλογα, στην **Ισπανία**, στη διάρκεια της απεργίας των **ναυπηγοεπισκευαστών** τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 2004, είναι πάλι η ανανέωση της συλλογικής σύμβασης και η αυξανόμενη ελαστικότητα που διακυβούνται. Στις 30 Ιανουαρίου, η διαδήλωση του συνδικάτου καταλήγει με οδοφράγματα, καμμένα αυτοκίνητα και την αστυνομία να χρησιμοποιεί πλαστικές σφαίρες. Στις 5 Φεβρουαρίου στο **Puerto Real**, «ένα σωματείο βάσης προσπαθεί να συντονίσει τον αγώνα αν είναι απαραίτητο» (*Échanges*, αρ. 109, σελ. 23). Στις 12, μετά από καινούριες μάχες, μια γενική συνέλευση των εργατών αποφασίζει την πραγματοποίηση μιας ακόμα διαδήλωσης στην πόλη που προκαλεί περισσότερα προβλήματα· στις 13 επαναλαμβάνονται οι συνομιλίες ανάμεσα στα συνδικάτα και την εργοδοσία. Ως συνήθως, η άγρια απεργία, ακόμα κι αν συνοδεύεται από τον σχηματισμό αυτόνομων οργανώσεων, είναι απλά ένα υποκατάστατο ή ένα συνοδευτικό της δράσης των συνδικάτων. Έχει γίνει πλέον αδύνατον να περιμένει κανείς κάτι περισσότερο από αυτήν ή να ελπίζει για μια εσωτερική δυναμική, που θα μπορούσε να συνιστά την υπέρβασή της από την ίδια τη βάση της και όχι **ενάντια σε αυτήν**.

Στις 2 Ιουνίου του 2003, η IG Metall^α καλεί σε απεργία τους εργάτες της βιομηχανίας μετάλλου **σε 5 περιοχές της πρώην Ανατολικής Γερμανίας**. Οι διαιρέσεις που είχαν εμφανιστεί ανάμεσα στους εργάτες στην «Δύση» και τους εργάτες στην «Ανατολή» εξηγούν, σε έναν βαθμό, την αποτυχία της απεργίας. Ο αυξανόμενος αριθμός των αντιθέσεων σε διαφορετικούς εργασιακούς χώρους, ο πολλαπλασιασμός των **υπεργολαβιών** και άλλα μέτρα μείωσης του κόστους της παραγωγής, κατακερματίζουν τους τόπους εκμετάλλευσης,

^α Το περίφημο συνδικάτο μετάλλου στη Γερμανία

και το συμπέρασμα είναι ότι οι αγώνες, σε παγκόσμιο επίπεδο, από τους επαγγελματικούς κλάδους μιας βιομηχανίας έχουν εξαφανιστεί σχεδόν τελείως. Το ερώτημα που τίθεται είναι αυτό της ενότητας του προλεταριάτου στην βάση των αγώνων πάνω στις άμεσες διεκδικήσεις.

Επιπλέον έχει γίνει φανερό ότι το προλεταριάτο δεν μπορεί να ενωθεί για τον εαυτό του σαν επαναστατική τάξη με βάση τον μισθό, στο πλαίσιο της θέσης του ως πωλητή της εργατικής δύναμης· τα πάντα αποδεικνύουν, όλο και περισσότερο, το αντίθετο και αυτό είναι τόσο φανερό που σχεδόν μας «χτυπά κατακέφαλα».

Στην *Ιταλία* τον Δεκέμβρη του 2003, το απεργιακό κίνημα των *εργαζόμενων στις συγκοινωνίες* (των autoferrottramvieri) αποτυγχάνει να οδηγήσει σε κάποια τυπική οργάνωση ανάμεσα στα αμαξοστάσια. Αν η «ασθένεια των άγριων απεργιών χτύπησε πολύ σκληρά», «ο συνδικαλιστικός απεργοσπαστικός μηχανισμός λειτούργησε τέλεια» (*Γράμμα του Mouvement Communiste*^α). Ο αντιπρόσωπος από τον συντονισμό των οδηγών στην Μπρέσια, μέλος της εθνικής συντονιστικής επιτροπής, ικανοποιείται να λέει ότι η παράνομη απεργία ήταν «το μόνο διαθέσιμο όπλο για τους εργάτες» και ότι «αν τα συνδικάτα έχουν υιοθετήσει το αίτημά μας για τα 106 ευρώ, είναι επειδή ακούνε τους απλούς εργάτες», προσθέτοντας ότι «η απεργία δεν στρέφεται κατά των συνδικάτων». Τέλος, οι οδηγοί του τραμ στο Μιλάνο ξαναρχίζουν την άγρια απεργία με το σύνθημα: «*Εμείς είμαστε το συνδικάτο*». Τα «σωματεία βάσης» έπαιξαν στην εντέλεια τον ρόλο τους σαν μια διέξοδος για την οργή των εργαζόμενων, δηλαδή, για να μην κρυβόμαστε, οι εργαζόμενοι αποδέχτηκαν πλήρως ότι θα έπρεπε να παίξουν αυτόν τον ρόλο. «Δυστυχώς κανείς δεν συνέλαβε για τον εαυτό του την επιθετική πολιτική σημασία του αγώνα των εργαζόμενων στις συγκοινωνίες, ούτε το μόνιμο καθήκον της οργάνωσής του στους τόπους δουλειάς, μέχρι το τελευταίο από τα μηχανοστάσια, που κατέλαβε το κίνημα. Τα σωματεία βάσης προσπάθησαν, χωρίς μεγάλη επιτυχία, να εκμεταλλευθούν την κατάσταση για να επανενδυναμώσουν τον εαυτό τους σε βάρος των μεγάλων επίσημων συνδικαλιστικών συνομοσπονδιών, αλλά αρνήθηκαν να διευκολύνουν την ανεξάρτητη οργάνωση αυτής της πάλης». (ο.π.). Κανείς δεν το συνέλαβε αυτό, *ούτε καν οι ίδιοι οι εργάτες*.

Σε μια έκλαμψη διαύγειας, το παραπάνω *Γράμμα* καταλήγει: «Είναι σαν οι αμυντικοί αυτοί αγώνες να μην λειτουργούν πια *σαν τον σχολείο του κομμουνισμού*, σαν να μην παράγουν πια την ίδια την πολιτική τους υπέρβαση».

«Μετά τις απεργίες των καθαριστών των σιδηροδρόμων, μετά τις απεργίες στις δημόσιες συγκοινωνίες, τώρα είναι η σειρά των μεταλλεργατών. Σε κάθε περίπτωση έχουμε να κάνουμε με εξαιρετικά άγριους αγώνες, που αναπτύσσονται έξω και ενάντια στα συνδικάτα, *πραγματικά αυτονόμους αγώνες*» (έμφαση του R.S.). (*Échanges*, αρ. 109, σελ. 19).

Αυτό είναι απλά λάθος. Στο Μέλφι, ο αγώνας των εργατών της FIAT, τον Μάιο του 2004, άρχισε με απεργίες που κάλεσαν τα συνδικάτα, σχετικά με την πληρωμή των ημερών που

^α Mouvement Communiste, ποια είναι

η παραγωγή σταματά λόγω τεχνικών προβλημάτων· πολύ γρήγορα οι εργάτες πήγαν πέρα από αυτό το πλαίσιο και πρόσθεσαν σε αυτά τα αιτήματα την οργάνωση του χρόνου εργασίας και τους μισθούς (προσθήκες που έγιναν δεκτές από τα συνδικάτα). Η απεργία ελεγχόταν από πάνω μέχρι κάτω από την FIOM (συνδικάτο της CGIL), συμπεριλαμβάνοντας το μπλοκάρισμα του εργοστασίου· οι εργάτες ανέθεσαν τις προσπάθειες επέκτασης του αγώνα σε άλλα εργοστάσια της FIAT καθώς και τη διενέργεια διαπραγματεύσεων. Όταν επιτεύχθηκε μια συμφωνία («όχι κακή» κατά την εκτίμηση της *Échanges* αρ. 109), η προσπάθεια να αμφισβητηθεί αυτή η συμφωνία από την Cobas³ απέτυχε. Οι εργάτες δεν συγκρότησαν μίαν ενιαία αυτόνομη οργάνωση, γεγονός που δεν αποτρέπει τους ιδεολόγους της αυτοοργάνωσης να συμπεραίνουν για τον αγώνα αυτόν καθώς και για αυτόν των εργαζόμενων στις συγκοινωνίες: «με τον αγώνα των εργατών του Μέλφι, η εργατική αυτονομία έφτασε σε ένα καινούριο επίπεδο στην Ιταλία». Η αυτονομία εφαρμόζεται και φτάνει ένα καινούργιο επίπεδο μόνο στο μυαλό των «φανατικών» της, που έχουν κολλήσει στο όνειρό τους για την Mirafiori: ένα εργοστάσιο που «έπεσε στα χέρια των εργατών». Και λοιπόν τι θα έκαναν με αυτό;

Το συμπέρασμα του κειμένου της *Échanges*, σχετικά με την απεργία στο Μέλφι, σκάβει τεράστια βάθη παθητικότητας. Το συμπέρασμα αναφέρει τη διακήρυξη του Roberto Maroni, Ιταλού υπουργού Κοινωνικών Υποθέσεων, σε μια συνέντευξη που δημοσιεύθηκε στην *Corriere della Sera*. Ο υπουργός λέει:

«Όταν τα συνδικάτα συμφωνούν, σε συνομιλίες με την κυβέρνηση, να άρουν τους αποκλεισμούς (αναφέρεται στο Μέλφι, αλλά και στις απεργίες στην Alitalia και στις δημόσιες συγκοινωνίες, όπως σημειώνεται στην *Échanges*) και δεν καταφέρνουν να το κάνουν, τίθεται ένα πρόβλημα αντιπροσώπευσης. Το σημερινό σύστημα κινδυνεύει να μην έχει την ικανότητα διαχείρισης των διαφωνιών».

Το *Échanges* σχολιάζει: «πρόσθεσε ότι έφθασε η ώρα να εμπλέξουμε και τις αυτόνομες οργανώσεις στις συμφωνίες, γιατί είναι περισσότερο παρούσες και ενεργές ανάμεσα στους εργάτες. Τα λόγια του Maroni έχουν ενδιαφέρον όχι μόνο για αυτό που προτείνει αλλά επειδή δείχνει καθαρά ότι ριζοσπαστικές και αυτόνομες μορφές πάλης ξεπηδούν διαρκώς και σταθερά και αρχίζουν να θέτουν ένα πρόβλημα σε συγκεκριμένα στρώματα της κυβέρνησης και του κράτους». Οι αγώνες των εργατών σίγουρα δημιουργούν πρόβλημα, αλλά τα λόγια του Maroni έχουν προφανώς ενδιαφέρον πάνω απ' όλα για αυτό που προτείνει· δεν έχουν απλά ενδιαφέρον είναι και αληθινά. Ο Maroni αναγνωρίζει κάτι που θα χαροποιούσε την καρδιά κάθε φανατικού της αυτονομίας: οι αυτόνομες μορφές πάλης, που υιοθετήθηκαν από τους εργάτες, είναι αντιπροσωπευτικές. Αυτό είναι «επαναφομοίωση», «χειραγώγηση», θα πουν οι ιδεολόγοι, αλλά όχι. Ο Maroni είναι πολύ πιο διαφωτιστικός: ο συνδικαλισμός των αγώνων πάνω στις άμεσες διεκδικήσεις διαμεσολαβείται από αυτόνομες οργανώσεις· «ας αναγνωρίσουμε αυτές τις οργανώσεις σαν διαμεσολαβητές», λέει ο υπουργός.

Η αγωνιστική ικανότητα, που φαίνεται να επιδεικνύουν οι Ιταλοί εργάτες αυτές τις μέρες,

ανοίγει τεράστιες προοπτικές για το μέλλον όταν, περιοριζόμενοι από την κατάσταση και την πορεία των αγώνων, οι ίδιοι, αλλά και οι εργάτες αλλού, θα έρθουν αντιμέτωποι με την κατάσταση να είναι εργάτες, κατάσταση που η αυτονομία τυποποιεί σήμερα σαν την προχωρημένη μορφή συνδικαλισμού. Ήδη η αυτονομία, όπως πραγματικά καταδεικνύεται στο Μέμφι, αποκαλύπτεται ανίκανη, από την ίδια της την φύση, να εκφράσει την εξέγερση ενάντια στην εργασία, διάθεση που είναι έντονα παρούσα στην πάλη αυτών των εργατών. Είναι τώρα **μέσα** στην αυτοοργάνωση και την αυτονομία, **ενάντια** σε αυτές, που παράγεται η δυναμική του σημερινού κύκλου αγώνων σαν μια **απόκλιση** μέσα στην ταξική πάλη γενικά και στην αυτοοργάνωση ειδικότερα, δηλαδή σαν μια απόκλιση μέσα στην δράση που αναλαμβάνει η τάξη ως τάξη.

Η αυτοοργάνωση των αγώνων είναι μια κρίσιμη στιγμή της επαναστατικής υπέρβασης των αγώνων πάνω στις άμεσες διεκδικήσεις. Το προχώρημα της πάλης αυτής για τις άμεσες διεκδικήσεις αδιάλλακτα και μέχρι τέλους δεν μπορεί να γίνει από τα συνδικάτα, αλλά από την αυτοοργάνωση και την εργατική αυτονομία. Το προχώρημα της πάλης για τις άμεσες διεκδικήσεις μέσα από την εργατική αυτονομία, στην βάση ασυμβίβαστων συμφερόντων, είναι ουσιαστικά μια αλλαγή επιπέδου στην κοινωνική πραγματικότητα του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής. Η πάλη για τις άμεσες διεκδικήσεις δεν κάθεται πλέον στην κορυφή του κέρδους και όλων των στοιχείων της διαδικασίας παραγωγής, που συνδυάζονται για να το παράξουν, αλλά στο επίπεδο της εργασίας ως παραγωγού αξίας, της οποίας η υπεραξία είναι ένα μέρος.

Στην πάλη για τις άμεσες διεκδικήσεις, η αυτοοργάνωση τυποποιεί το ασυμφιλίωτο των συμφερόντων ανάμεσα στην εργατική τάξη και την αστική τάξη και συνιστά, με αυτόν τον τρόπο, την αναγκαία στιγμή της εμφάνισης του **ανήκειν στην τάξη** ως εξωτερικού περιορισμού· η αυτοοργάνωση είναι επίσης η μορφή με την οποία θα προχωρήσει η κομμουνιστικοποίηση των σχέσεων ανάμεσα στα άτομα αλλά **ενάντια σε αυτήν**.

Αγώνες για τις άμεσες διεκδικήσεις και Επανάσταση

Μια ρήξη

Αν η αυτοοργάνωση, σαν επαναστατική διαδικασία, έχει καταστεί ξεπερασμένη αυτό συμβαίνει επειδή η σχέση ανάμεσα στους αγώνες για τις άμεσες διεκδικήσεις και την επανάσταση έχει γίνει προβληματική. Η αυτοοργάνωση ήταν η πιο ριζοσπαστική μορφή σχέσης μεταξύ αυτών των δύο όσο αυτή η σχέση γινόταν κατανοητή σαν υπερανάπτυξη. Τότε, ο Πάνεκουκ θα μας έλεγε ότι, μετά από μια μακρά ιστορική περίοδο αγώνων, η εργατική τάξη θα γινόταν η κυρίαρχη δύναμη σε μια κοινωνία βασισμένη στα συμβούλια, ο Νέγκρι θα μας έλεγε ότι η ιστορία του κεφαλαίου είναι ισοδύναμη με την ιστορία της δράσης των

εργατών και ο Georges Marchais^α θα έγραφε ένα κοινό πρόγραμμα για την Αριστερά. Όλοι αυτοί είναι νεκροί τώρα.

Ένας επαναστατικός αγώνας αναδύεται από μια σύγκρουση άμεσων συμφερόντων ανάμεσα στους προλετάριους και τους καπιταλιστές και από το γεγονός ότι αυτά τα συμφέροντα είναι ασυμφιλίωτα. Είναι, σαν να λέγαμε, αγκυρωμένα πάνω σε αυτές τις συγκρούσεις, και αν κάποια στιγμή αυτής της πάλης, για τις άμεσες διεκδικήσεις, οι προλετάριοι, ωθούμενοι από τις συγκρούσεις τους με την αστική τάξη, δεν σηκώσουν αυτή την άγκυρα, οι αγώνες τους θα παραμείνουν αγώνες πάνω σε άμεσες διεκδικήσεις και θα οδηγήσουν, **σαν τέτοιοι**, στην νίκη ή δυστυχώς τις περισσότερες φορές στην ήττα.

Αντίθετα, αν οι προλετάριοι πολεμήσουν ενάντια στις σχέσεις αγοράς, αν πάρουν στον έλεγχο τους αγαθά και μέσα παραγωγής, ενώ ενσωματώνουν σε μια κοινοτική παραγωγή εκείνα τα μέσα που ο μισθός-εργασία δεν μπορούν να ενσωματώσουν, αν κάνουν τα πάντα ελεύθερα διαθέσιμα, αν ξεφορτωθούν το πλαίσιο του εργοστασίου σαν την πηγή των αγαθών, αν προχωρήσουν πέρα από την διαίρεση της εργασίας, αν καταργήσουν όλες τις αυτόνομες σφαίρες (και πρώτα από όλα την οικονομία), αν διαλύσουν την αυτονομία τους για να ενσωματώσουν σε σχέσεις μη-αγοράς όλους τους εξαθλιωμένους, ακόμα και ένα κομμάτι της μεσαίας τάξης που έχει φτωχοποιηθεί από το κίνημά τους, τότε, σε αυτή την περίπτωση, είναι ακριβώς η ίδια η προηγούμενη ύπαρξή τους και η συσχέτιση τους σαν τάξη την οποία υπερβαίνουν όπως (και αυτό είναι τότε μια λεπτομέρεια) και οι οικονομικές τους ανάγκες. Ο μόνος τρόπος για να πολεμήσει κανείς ενάντια στην ανταλλαγή και στη δικτατορία της αξίας είναι αναλαμβάνοντας το έργο της κομμουνιστικοποίησης.

Η υπεράσπιση της «ιερής» αυτονομίας του προλεταριάτου σημαίνει την υποχώρηση σε κατηγορίες του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής· σημαίνει να αποτρέπεται κάποιος από το να πιστεύει πως το περιεχόμενο της κομμουνιστικής επανάστασης είναι η κατάργηση του προλεταριάτου, όχι εξαιτίας μιας απλής λογικής ισοδυναμίας (που θα έλεγε ότι η κατάργηση των καπιταλιστικών σχέσεων είναι, εξ ορισμού, η κατάργηση του προλεταριάτου) αλλά εξαιτίας ακριβώς καθορισμένων προλεταριακών πρακτικών. Το προλεταριάτο καταργεί την αξία, την ανταλλαγή και όλες τις σχέσεις αγοράς στον πόλεμο που διεξάγει ενάντια στο κεφάλαιο και αυτό είναι το αποφασιστικό του όπλο.

Ενσωματώνει μέσω κάποιων μέτρων κομμουνιστικοποίησης τα μεγαλύτερα κομμάτια των φτωχοποιημένων, αυτών που ήταν πριν αποκλεισμένοι, της μεσαίας τάξης και της αγροτιάς του Τρίτου Κόσμου (σε αυτό το ζήτημα θα ήταν επίσης σημαντικό να στοχαστούμε πάνω στο παράδειγμα των αγώνων στην Αργεντινή, όχι για να υπερασπιστούμε την διαταξικότητα αλλά μάλλον την κατάργηση των τάξεων).

Η διαρκώς «άσπιλη αυτονομία των αγώνων», σαν μια δυνατότητα μετάβασης από έναν αγώνα πάνω σε άμεσες διεκδικήσεις σε έναν επαναστατικό αγώνα, είναι μια κατασκευή που δεν ενδιαφέρεται για το περιεχόμενο αυτής της μετάβασης. Παραμένει μια τυπική

^α Ιστορικός γραμματέας του ΚΚ Γαλλίας.

προσέγγιση στην ταξική πάλη. Αν το περιεχόμενο αυτής της μετάβασης μπαίνει στην άκρη, αυτό οφείλεται στο ότι η αυτονομία μας εμποδίζει να κατανοήσουμε αυτή τη μετάβαση σαν μια **ρήξη**, σαν ένα ποιοτικό άλμα. Η «μετάβαση» είναι μόνο μια επιβεβαίωση και μια απόκλυση της πραγματικής φύσης αυτού που υπάρχει. Το προλεταριάτο αυτο-οργανώνεται, ξεφεύγει από την προηγούμενη κατάστασή του, αλλά αν η ρήξη αυτή είναι μόνο η «απελευθέρωσή» του, η αναδιοργάνωση αυτού που είναι χωρίς το κεφάλαιο, και όχι η καταστροφή της προηγούμενης κατάστασής του, με άλλα λόγια αν παραμείνει αυτο-οργανωμένο, αν δεν προχωρήσει πέρα από αυτό το στάδιο, αυτόματα θα ηττηθεί.

Το να υποθέσουμε ότι οποιαδήποτε πάλη για τους μισθούς εμπεριέχει μια εξέγερση ενάντια στη μισθωτή εργασία, σημαίνει να υποθέσουμε ότι αυτά τα δύο στοιχεία μάλλον υπάρχουν το ένα μέσα στο άλλο και όχι ότι ο δεύτερος όρος είναι μια αντιφατική υπέρβαση του πρώτου. Στην πράξη, μια τέτοια άποψη μπορεί να οδηγήσει τώρα μόνο στον **ριζοσπαστικό δημοκρατισμό**. Πριν από πενήντα χρόνια ήταν πιθανόν να καταλάβει κανείς τα πράγματα με αυτόν τον τρόπο και αυτή η αντίληψη οδήγησε στην εξουσία των Συμβουλίων ή στον «Αληθινό Σοσιαλισμό». Το «κίνημα των πολιτών», η εναλλακτική παγκοσμιοποίηση ή, ακριβέστερα, ο ριζοσπαστικός δημοκρατισμός αντιπροσωπεύουν, χωρίς αμφιβολία, το πρόγραμμα της ολοκλήρωσης των αγώνων πάνω στις άμεσες διεκδικήσεις και οι αγώνες αυτοί **σαν τέτοιοι** δεν μπορούν τώρα να έχουν οποιαδήποτε άλλα σχέδια.

Στην προοπτική του ριζοσπαστικού δημοκρατισμού η εξέλιξη του χρόνου εργασίας θα έπρεπε να φέρει την χειραφέτηση του ελεύθερου χρόνου· επιδόματα για όλους θα όφειλαν να οδηγήσουν στη μετάβαση σε μια δραστηριότητα επωφελή και για το άτομο και για την κοινωνία, με άλλα λόγια στην κατάργηση της εκμετάλλευσης μέσα στη μισθωτή εργασία· οι μισθολογικές απαιτήσεις θα έπρεπε να γίνουν κατανομή του πλούτου· η κριτική της παγκοσμιοποίησης και της οικονομίας θα γίνονταν σημαντικότερα από την κριτική αυτού που έχει παγκοσμιοποιηθεί (το κεφάλαιο)· ο νεοφιλελευθερισμός και η παγκοσμιοποίηση θα γίνονταν οι αιτίες της εκμετάλλευσης. Οποιοσδήποτε εμπλέκεται στους πρόσφατους αγώνες ή τους παρακολουθεί από κοντά ξέρει πολύ καλά ότι αυτή είναι πλέον η γλώσσα τους και αυτό όχι μόνο στον «δημόσιο τομέα».

Κανείς δεν θα μπορούσε να αρνηθεί ότι η επαναστατική πάλη έχει την αφετηρία της μέσα στην πάλη για άμεσες διεκδικήσεις ή ακόμα ότι παράγεται από αυτήν. Το ζήτημα είναι η φύση της μετάβασης. Το μόνο «βαθιά αντικαπιταλιστικό» περιεχόμενο κόντρα στην καπιταλιστική λογική, που ένας αγώνας θα μπορούσε να έχει, συνίσταται στην στοχοποίηση των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής (με άλλα λόγια, για το προλεταριάτο, στη στόχευση της ίδιας της ύπαρξής του), της αναπαραγωγής της εκμετάλλευσης και των τάξεων. Ένας αγώνας πάνω σε άμεσες διεκδικήσεις, που στοχοποιεί όλα αυτά, δεν είναι πλέον ένας αγώνας για άμεσες διεκδικήσεις, εκτός και αν αυτό που εννοούμε σαν επαναστατική πάλη είναι η «κατάληψη» της κοινωνίας από το προλεταριάτο, το προλεταριάτο σαν κυρίαρχη τάξη.

Το πρόβλημα της ενότητας της τάξης

Το προλεταριάτο δεν έχει εξαφανιστεί ούτε έχει γίνει μια καθαρή αρνητικότητα. Παρ' όλα αυτά, η εκμετάλλευση δεν παράγει πια μια ομοιογενή κοινωνική οντότητα της εργατικής τάξης, μια κυριαρχούσα οντότητα, με έναν ρόλο κλειδί, ικανή να έχει συνείδηση του εαυτού της ως ενός κοινωνικού υποκειμένου, με την συνηθισμένη έννοια που δίνεται σε αυτό, δηλαδή ικανή να έχει μια συνείδηση του εαυτού της **ως μιας σχέσης με τον εαυτό της, αντιμετώπισης με το κεφάλαιο.**

Το μεγάλο εργοστάσιο, ενσωματωμένο σε μιαν άλλη ολότητα, έχοντας χάσει την κεντρικότητά του σαν αρχή που, συγκεντρώνοντας μαζί έναν μεγάλο αριθμό εργατών, οργανώνει το σύνολο της εργασιακής διαδικασίας, δεν έχει εξαφανιστεί αλλά δεν είναι πια η οργανωτική αρχή της εργασιακής διαδικασίας και της διαδικασίας παραγωγής αξίας (*valorisation*), καθώς αυτές έχουν, πλέον, διαχυθεί πολύ περισσότερο. Έχει γίνει κομμάτι μιας οργανωτικής αρχής την οποία πλέον δεν «καταλαβαίνει». Στην αντίθεση ανάμεσα στο προλεταριάτο και το κεφάλαιο, δεν υπάρχει πια κανένα κοινωνιολογικό *a priori* (όπως ήταν ο «εργάτης-μάζα» του μεγάλου εργοστασίου).

Ο συντεχνιακός, διαχεόμενος, κατακερματισμένος και κατατμημένος χαρακτήρας των συγκρούσεων είναι μια απαραίτητη «παρτίδα» μιας αντίφασης ανάμεσα σε τάξεις, που εντοπίζονται στο επίπεδο της αναπαραγωγής του κεφαλαίου. Είναι όμως επειδή αυτές οι συγκρούσεις **δεν αποτελούν** το άθροισμα αντιπαρατιθέμενων στοιχείων αλλά, μάλλον, μια διάχυση παραγόμενη από μια ιστορική τροπικότητα της αντίθεσης ανάμεσα στο προλεταριάτο και το κεφάλαιο, που μια συγκεκριμένη σύγκρουση, εξαιτίας των χαρακτηριστικών της, εξαιτίας της περιόδου και των συνθηκών μέσα στις οποίες λαμβάνει χώρα, είναι ικανή να πολώνει το σύνολο του ανταγωνισμού, που μέχρι τότε έμοιαζε αθεράπευτα διαφοροποιημένος και διαχεόμενος.

Για να ενωθούν, οι εργάτες πρέπει να σπάσουν τη σχέση με την οποία το κεφάλαιο τους «φέρει μαζί». Ένα από τα πιο συνηθισμένα σημάδια ότι οι αγώνες των εργατών πηγαίνουν πέρα από το πλαίσιο μιας πάλης πάνω σε άμεσες διεκδικήσεις και ότι οι εργάτες αρχίζουν να ενώνονται **για τους ίδιους** (με άλλα λόγια ότι αρχίζουν να στοχοποιούν την δικιά τους συνθήκη), είναι το γεγονός ότι υπονομεύουν και **εκτρέπουν** το παραγωγικό, αστικό, γεωγραφικό και κοινωνικό πλαίσιο της «ενότητάς» τους για το κεφάλαιο, όπως το 1982 και το 1984 στην La Pointe du Givet (στις γαλλικές Αρδέννες) ή, πιο πρόσφατα, στην Αργεντινή.

Δεν μπορεί κάποιος να θέλει ταυτόχρονα την ενότητα του προλεταριάτου και την κομμουνιστική επανάσταση, δηλαδή αυτή την ενότητα σαν συνθήκη ή **προϋπόθεση** για την επανάσταση. Δεν θα υπάρχει άλλη ενότητα παρά μόνο στην κομμουνιστικοποίηση και είναι μόνο η κομμουνιστικοποίηση, στοχεύοντας την ανταλλαγή και την μισθωτή εργασία, που μπορεί να ενοποιήσει το προλεταριάτο, δηλαδή η ενότητα για το προλεταριάτο θα υπάρξει ακριβώς τη στιγμή της κατάργησής του.

Το μόνο που μπορούν να κάνουν οι αγιογράφοι των αγώνων για τις άμεσες διεκδικήσεις είναι υποθέσεις σχετικά με την «ενότητα», χωρίς να μπορούν να προσδιορίσουν με οποιονδήποτε τρόπο την συγκεκριμένη μορφή που αυτή η ενότητα παίρνει, εκτός κι αν πρόκειται για την τυπική ενότητα της πολιτικής ή για μορφές οργάνωσης που έρχονται να εξομαλύνουν διαιρέσεις που, παρ' όλα αυτά, υφίστανται μέσα στην πάλη. Αυτή η ενότητα είναι πάντα κάτι που πρέπει να **προστεθεί** στην πάλη.

Οι εργάτες «σφυρηλατούν» τους εαυτούς τους σε επαναστατική τάξη μέσα από την επαναστατικοποίηση των κοινωνικών σχέσεων, δηλαδή όλων όσων **αυτοί** είναι μέσα στις κατηγορίες της ανταλλαγής και της μισθωτής εργασίας. Μέσα στους αγώνες για τους μισθούς δεν βλέπουν την εμφάνιση μιας «εξουσίας» ή ενός «σχεδίου» αλλά την αδυναμία να ενοποιηθούν, αν δεν επιτεθούν στην ίδια την ύπαρξή τους σαν τάξη μέσα στην διαίρεση της εργασίας και όλες τις διαιρέσεις της μισθωτής σχέσης και της ανταλλαγής. Με άλλα λόγια αν δεν αμφισβητήσουν την ίδια την τάξη, αν δεν έχουν μιαν επαναστατική πρακτική. Η μόνη ενοποίηση του προλεταριάτου είναι αυτή που συνειδητοποιεί καταργώντας τον εαυτό του, που σημαίνει ότι αυτή πρέπει να είναι η ενοποίηση της ανθρωπότητας. Μέτρα κομμουνιστικοποίησης, ξεκινώντας από οποιοδήποτε σημείο του καπιταλιστικού κόσμου (θα πρέπει να είναι από μια πολλαπλότητα σημείων σχεδόν ταυτόχρονα) είτε θα έχουν αυτό το αποτέλεσμα της ραγδαίας κομμουνιστικοποίησης είτε θα συντριβούν.

Μπορούμε να λέμε ότι μας αρέσει κάτω από το κάλυμμα των ιδεών της αυτοοργάνωσης και της αυτονομίας: ότι οι απεργίες «είναι επαναστατικές», ότι είναι τέτοιες «δυνάμεις», ότι έχουν «κάτι το επαναστατικό», ότι κουβαλάνε τους «σπόρους» της επανάστασης κ.λπ. Αλλά αυτό έχει μόνο μια λειτουργία, την αποτυχία να δει κανείς το άλμα, την άρνηση, τη ρήξη καθώς και την άρνηση να **κριτικάρει** τους μισθολογικούς αγώνες. Αυτό οδηγεί σε μια μηχανιστική και εξελικτική αντίληψη του περάσματος των αγώνων για άμεσες διεκδικήσεις σε επαναστατικούς αγώνες· αλλά και στην εγκατάλειψη της κατανόησης του ότι η τάξη είναι το υποκείμενο της ίδιας της κομμουνιστικής της δραστηριότητας, καθώς έρχεται σε σύγκρουση με την πρότερη κατάστασή της. Ο Μαοξ, όπως όλοι οι επαναστάτες, είδε ένα άλμα, μιαν άρνηση, αλλά η διαφορά με το σήμερα έγκειται στο ότι, προηγουμένως, η σταθερή συσχέτιση της τάξης καθιστούσε εφικτό να διαβλέψει κανείς μιαν οργανωμένη συνέχεια από την μια φάση στην άλλη. Σήμερα, οι «ζηλωτές» της αυτονομίας αναζητούν στην υπεράσπιση της τιμής της εργατικής δύναμης, ή στους άλλους αγώνες, ένα «κάτι», έναν «σπόρο», μια «δυνατότητα» της επανάστασης. Σε αυτή τη στάση αναμονής, σχετικά με την δυναμική των αγώνων πάνω στις άμεσες διεκδικήσεις, η ίδια η πάλη υποτίθεται ότι θα γεννήσει μιαν άλλη. Αλλά οι «αγώνες» είναι μόνο στιγμές της δράσης των προλετάριων που προχωρούν και αρνούνται, όχι μια αλυσίδα φαινομένων, που σταδιακά συνδέονται μεταξύ τους - με τον έναν αγώνα να κουβαλά τον σπόρο ενός άλλου. Με λίγα λόγια, **ο δεσμός ανάμεσα στους «αγώνες» είναι το ίδιο το υποκείμενο που μετασχηματίζει τον εαυτό του αρνητικά**. Ο δεσμός αυτός δεν είναι «εξελικτικός».

Στην πορεία της πάλης, αυτό που κάποτε ήταν το αντικείμενο της αυτονομίας μετασχηματίζει τον εαυτό του, βγάζει τα παλιά του ρούχα έτσι που να μην μπορεί πια να αναγνωρίσει ότι υπάρχει παρά μόνο μέσα στον καπιταλισμό. Γίνεται το ακριβώς αντίθετο της αυτονομίας και της αυτοοργάνωσης, το μοναδικό νόημά των οποίων είναι, από την ίδια τους τη φύση, η απελευθέρωση του προλεταριάτου, η επιβεβαίωση και, γιατί όχι (για τους νοσταλγικούς ανάμεσά μας), η δικτατορία του. Μπορούμε να μιλήσουμε για την «δυναμική» των αγώνων μόνο για να φτάσουμε σε ένα αδιέξοδο σχετικά με τον αυτο-μετασχηματισμό του υποκειμένου. Σημαίνει ότι είμαστε τυφλοί μπροστά στο γεγονός ότι, σε αυτή την «δυναμική», αυτό που καταργείται είναι το ίδιο το αυτο-οργανωμένο υποκείμενο· και ότι αυτή η «δυναμική» υπάρχει μόνο σαν κατάργηση του υποκειμένου που αυτο-οργανώνει. Στον βαθμό που το προλεταριάτο αυτο-οργανώνεται, αυτό μπορεί να το κάνει μόνο στη βάση αυτού που είναι μέσα στις κατηγορίες του κεφαλαίου. Το θέμα δεν είναι να δώσουμε μια κανονιστική (*normative*) καταδίκη της αυτοοργάνωσης, αλλά να διατυπώσουμε *τι είναι* και να πούμε ότι η επανάσταση δεν είναι μια δυναμική που την περιέχει και απλά χρειάζεται να ανθίσει.

Υπάρχει ένα ποιοτικό άλμα όταν οι εργάτες ενώνονται ενάντια στην ύπαρξή τους σαν μισθωτοί εργάτες, όταν ενσωματώνουν τους απελπισμένους και συντρίβουν τους μηχανισμούς της αγοράς· όχι όταν μια απεργία «αυτο-μετασχηματίζεται» σε μια «πρόκληση» στην εξουσία. Η αλλαγή είναι μια *ρήξη*. Το πρόβλημα δεν είναι ο ορισμός της αυτοοργάνωσης ή της αυτονομίας, θα πρέπει να την καταλάβουμε σαν μια κοινωνική διαδικασία· μια διαδικασία ρήξης στην ταξική πάλη, τον αυτο-μετασχηματισμό ενός υποκειμένου που καταργεί αυτό που το ορίζει. Αυτοί που μιλούν αδιάκοπα για την «δυναμική» των αγώνων χάνουν εντελώς την ουσιαστική στιγμή: **το προλεταριάτο σαν επαναστατικό υποκείμενο καταργεί τον εαυτό του σαν υποκείμενο της αυτονομίας.**

Αυτοί που μένουν προσκολλημένοι στον λόγο (*discourse*) της «δυναμικής» των αγώνων σκέφτονται ότι οι εργάτες, καθώς έρχονται όλο και περισσότερο αντιμέτωποι με την κατάσταση της πάλης τους πάνω σε άμεσες διεκδικήσεις, θα συνειδητοποιήσουν ότι, για να κερδίσουν τις διεκδικήσεις αυτές, θα πρέπει να υψωθούν σε ποιοτικά υψηλότερες μορφές πάλης, ότι θα πρέπει να ανέβουν σε πολιτικά και οργανωτικά μέσα επαρκή για τις απαιτήσεις τους. Για μια ακόμα φορά πέφτουμε στην ίδια στρέβλωση: ο σκοπός είναι ο ίδιος, μόνο τα μέσα είναι διαφορετικά. Στην πραγματικότητα, όμως, όλες οι μορφές πρακτικής έχουν έναν στόχο και χρησιμοποιούν μέσα επαρκή για να φτάσουν σε αυτόν. Αν αλλάξουν τα μέσα, τότε αλλάζουν και οι στόχοι. Ο σκοπός δεν είναι εξωτερικός προς τα μέσα, είναι το αποτέλεσμα τους. Δεν ασχολούμαστε με την βία, τα «μέσα» ή τα «συμβούλια» καθαυτά. Αυτό που ρωτάμε είναι το εξής: γιατί οι εργάτες έρχονται αντιμέτωποι με το κράτος; Για χάρη συντεχνιακών ή εθνικών «συμφερόντων»; Για να «εξοβελίσουν» τους μετανάστες; Ενάντια στους Αμερικάνους; Ή επειδή το κράτος στέκεται υπερασπιστής των σχέσεων αγοράς, και συνεπώς όλων των τοπικών και εθνικών διαιρέσεων, όλων των συγκεκριμένων αιτημάτων - ενάντια στο κομμουνιστικό τους κίνημα;

Η ρήξη προεικονίζεται

Από τους αγώνες για τις άμεσες διεκδικήσεις στην επανάσταση μπορεί να υπάρχει μόνο μια ρήξη, ένα ποιοτικό άλμα. Η ρήξη αυτή, όμως, δεν είναι ένα θαύμα. Ούτε πρόκειται για την συνειδητοποίηση, από την πλευρά του προλεταριάτου, ότι τίποτα πια δεν έχει απομείνει, μιας και οτιδήποτε άλλο έχει ηττηθεί. Το σύνθημα «Η επανάσταση είναι η μόνη λύση» είναι τόσο άτοπο όσο και αυτό για την επαναστατική «δυναμική» των αγώνων. Η ρήξη παράγεται θετικά από το ξεδίπλωμα του κύκλου αγώνων που προηγούνται και μπορούμε να πούμε ότι αποτελεί ακόμα μέρος αυτού του κύκλου. Αυτή η ρήξη **προεικονίζεται** στον πολλαπλασιασμό, μέσα στην ίδια την πάλη, των χασμάτων ανάμεσα στην αμφισβήτηση από το προλεταριάτο - και μέσα στην αντίθεσή του με το κεφάλαιο, της ύπαρξής του ως τάξης και στην αναπαραγωγή του κεφαλαίου, που συνεπάγεται αυτή την ύπαρξη. Όπως επαληθεύεται εμπειρικά, **αυτό το χάσμα είναι η δυναμική αυτού του κύκλου αγώνων.**

Μπορούμε να αναφερθούμε ενδεικτικά σε πλευρές του κοινωνικού κινήματος στην Αργεντινή που, ξεκινώντας από την υπεράσπιση μιας προλεταριακής συνθήκης και μέσα στα πλαίσια αυτής της υπεράσπισης, προχώρησε στο σημείο να αμφισβητήσει αυτή την ίδια την συνθήκη· ή να αναφερθούμε στους αγώνες «αυτοκτονίας»· ή στην «εξωτερικότητα» σε σχέση με τους αγώνες των Καμπύλ για την αυτο-οργάνωσή τους στο *Aarchs*· ή στις άγριες δράσεις των παιδιών σε εργοστάσια· ή στις κολλεκτίβες· ή στις αποτυχίες της αυτονομίας, στην δυσαρέσκεια που εμπεριέχει η ίδια η αυτοοργάνωση, αφού αυτή υπάρχει πραγματικά μόνο εφόσον αντιτίθεται στο κεφάλαιο ως προς την ίδια την επικύρωση της ύπαρξης του προλεταριάτου σαν τάξης του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής· τελικά μπορούμε να αναφερθούμε σε όλες τις μορφές πρακτικής των αγώνων που παράγουν την ενότητα της τάξης σαν μια εξωτερική ενότητα και σαν αντικειμενικό εξαναγκασμό.

Δυο βασικά σημεία περιγράφουν την ουσία του σημερινού κύκλου αγώνων:

- η εξαφάνιση μιας προλεταριακής ταυτότητας, που να επανεπιβεβαιώνεται από την αναπαραγωγή του κεφαλαίου. Είναι το τέλος του εργατικού κινήματος και της συνεπακόλουθης αποτυχίας της αυτοοργάνωσης και της αυτονομίας σαν επαναστατικών προοπτικών,
- με την αναδιάρθρωση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής η αντίθεση ανάμεσα στις τάξεις βρίσκεται στο επίπεδο της αντίστοιχης αναπαραγωγής τους. Στην αντίθεσή του με το κεφάλαιο, το προλεταριάτο αμφισβητεί τον εαυτό του.

Οι αγώνες παρουσιάζουν χαρακτηριστικά που ήταν αδιανόητα πριν από τριάντα χρόνια. Στις απεργίες του Δεκέμβρη του 1995, στους αγώνες των μεταναστών «χωρίς χαρτιά» (*sans-papiers*), των ανέργων, των λιμενεργατών του Λίβερπουλ, του Cellatex, του Alstom, του Lu, στα Marks and Spencers, στο κίνημα της Αργεντινής, στην αλγερινή εξέγερση, το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του αγώνα - στην πορεία του ίδιου του αγώνα - εμφανίζεται

σαν ένα όριο, από την άποψη ότι αυτό το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό (είτε πρόκειται για τον δημόσιο τομέα, είτε για την απαίτηση εργασίας, την υπεράσπιση των μέσων εργασίας, την καταπολέμηση της αποτοπικοποίησης, τις καταλήψεις εργοστασίων, την αυτοοργάνωση κ.λπ.), με το οποίο το κίνημα συγκρούεται συχνά μέσα στις εντάσεις και τις εσωτερικές αντιπαλότητες της πτώσης του - πάντα καταλήγει στο γεγονός ότι το προλεταριάτο είναι μια τάξη και ότι παραμένει έτσι.

Τις περισσότερες φορές, τα κινήματα δεν εκφράζονται με ηχηρές διακηρύξεις ή με μια ριζοσπαστική δράση, αλλά με όλες τις πρακτικές της «απόδρασης» ή της άρνησης, από τους προλετάρους, των ίδιων των συνθηκών τους. Στην απεργία στο Vilvoorde, στους «αυτοκτονικούς» αγώνες στο Cellatex και σε πολλούς άλλους είναι φανερό ότι το προλεταριάτο δεν είναι τίποτα αν είναι διαχωρισμένο από το κεφάλαιο και δεν μπορεί πια να παραμείνει αυτό το τίποτα (το ότι το προλεταριάτο απαιτεί να επανενωθεί από το κεφάλαιο δεν κλείνει την άβυσσο που οι αγώνες ανοίγουν - η αναγνώριση και η άρνηση από το προλεταριάτο να δει τον εαυτό του σαν αυτή την άβυσσο). Είναι η απο-ουσιοποίηση (*de-essentialisation*) της εργασίας που γίνεται η δραστηριότητα του προλεταριάτου, τόσο με έναν τραγικό τρόπο, στους αγώνες που δεν έχουν καμιά άμεση προοπτική («αυτοκτονικοί» ή «απέλπιδες» αγώνες) και στις αυτοκαταστροφικές του δράσεις, όσο και στις απαιτήσεις για αυτήν την απο-ουσιοποίηση, όπως για παράδειγμα στους αγώνες των Γάλλων ανέργων και επισφαλώς εργαζομένων τον χειμώνα του 1998. Το σημείο στο οποίο συνίσταται η δυναμική αυτού του κύκλου των αγώνων και στο οποίο προετοιμάζεται το έδαφος για την διαδικασία της υπέρβασης των αγώνων για τις άμεσες διεκδικήσεις, **πάνω στην ίδια τους τη βάση**, είναι ακριβώς όταν γίνεται φανερό (όπως στην περίπτωση των απεργιών στις ιταλικές δημόσιες συγκοινωνίες ή στο εργοστάσιο της Fiat στο Μέμφι) ότι η αυτονομία και η αυτοοργάνωση δεν είχαν καμιά προοπτική. **Το προλεταριάτο έρχεται πρόσωπο με πρόσωπο με τον ίδιο τον ορισμό του ως τάξης που αυτονομείται από αυτό, που γίνεται ξένη προς αυτό.** Οι πρακτικές της αυτοοργάνωσης και η μοίρα τους είναι καθαρά παραδείγματα σε σχέση με αυτό.

Ο πολλαπλασιασμός των κολλεκτίβων και η επανεμφάνιση «διακοπτόμενων» απεργιών (όπως την άνοιξη του 2003 στην Γαλλία ή η απεργία των Άγγλων ταχυδρομικών) κάνουν χειροπιαστό, οριζόμενες ακριβώς ενάντια σε αυτό, ότι η ενότητα της τάξης είναι μια αντικειμενικοποίηση **μέσα** στο κεφάλαιο. Δεν πρέπει να κρίνουμε τα φαινόμενα αυτά με ένα κανονιστικό μέτρο, βλέποντας σε αυτά ένα ανολοκλήρωτο σχέδιο ενοποίησης της τάξης, που προηγείται της επιβεβαίωσής της. Στους αγώνες αυτούς είναι η εξωτερικοποίηση του **ανήκειν στην τάξη** που αποκαλύπτεται ως η παρούσα φύση της πάλης των εργατών-σαν-τάξης. Σε όλα αυτά τα κινήματα το να βλέπει κανείς τον κατακερματισμό σαν μια αδυναμία, που θα πρέπει να την υπερβεί μια ενότητα, σημαίνει να θέτει μια τυπική ερώτηση και να δίνει μιαν εξίσου τυπική απάντηση. Η διάδοση αυτών των κινήματων, η ποικιλία τους, η ασυνέχειά τους είναι η ίδια η δυναμική τους και αυτό που τα καθιστά ενδιαφέροντα. Το «προχώρημά» τους δεν είναι το ξεπέρασμα του κατακερματισμού με την ενότητα - αυτό

είναι μια τυπική απάντηση σε ένα πρόβλημα που πιθανόν είναι ξεπερασμένο. Το θέμα δεν είναι να χάσουμε τον κατακερματισμό, τις διαφορές. Το «προχώρημα» σε άλλες περιστάσεις είναι η αντίφαση ανάμεσα σε αυτούς τους αγώνες - μέσα στην ποικιλομορφία τους - και στην ενότητα της τάξης, ανικειμενικοποιημένης μέσα στο κεφάλαιο. Το θέμα δεν είναι να πούμε ότι όσο πιο κατακερματισμένη η τάξη τόσο το καλλίτερο, αλλά ότι η **γενίκευση** ενός απεργιακού κινήματος δεν είναι συνώνυμη με την **ενότητα** της τάξης, δηλαδή με μιαν υπέρβαση των διαφορών που μοιάζουν να είναι τελείως τυχαίες και τυπικές. Το θέμα είναι να καταλάβουμε τι παίζεται σε αυτά τα κομματιασμένα, διαχυμένα και ασυνεχή κινήματα: δηλαδή **την ανάπτυξη ενός χάσματος μέσα στην ίδια την «ουσιοποιημένη» ενότητα, όπως αυτή** αντικειμενικοποιείται **μέσα στο κεφάλαιο**. Αυτή η ακραία διαφοροποίηση, που διατηρείται και, πιθανά, βαθαίνει ακόμα περισσότερο σε ένα ευρύτερο κίνημα (που αντιτίθεται στο κεφάλαιο και στην αντικειμενική ενότητα, που αυτό αντιπροσωπεύει), είναι ίσως μια συνθήκη της συνάρθρωσης αυτών των άμεσων αγώνων και της κομμουνιστικοποίησης.

Αυτά τα γεγονότα είναι τώρα ένας αναπόφευκτος καθορισμός της ταξικής πάλης. Η ίδια η ενότητα της τάξης δεν μπορεί πια να στηριχθεί στην βάση του μισθού και της πάλης πάνω σε άμεσες διεκδικήσεις, σαν ένα πρελούδιο στην επαναστατική της δράση. Η ενότητα του προλεταριάτου μπορεί να είναι μόνο η δραστηριότητα μέσα στην οποία καταργεί τον εαυτό του καταργώντας οτιδήποτε το διαιρεί. Είναι ένα κομμάτι του προλεταριάτου που, ξεπερνώντας την, βασισμένη στις άμεσες διεκδικήσεις, φύση της πάλης του, θα λάβει μέτρα κομμουνιστικοποίησης και θα ξεκινήσει την διαδικασία της ενοποίησης του προλεταριάτου, που δεν θα είναι κάτι διαφορετικό από την ενοποίηση της ανθρωπότητας, δηλαδή τη δημιουργία της ανθρωπότητας ως της ολότητας των κοινωνικών σχέσεων που τα άτομα, στην ιδιαιτερότητά τους, συγκροτούν και θεμελιώνουν μεταξύ τους.

Το πρόσφατο διάστημα έχουμε δει με ποιο τρόπο η ανεργία και η επισφάλεια έχουν τεθεί στην καρδιά της μισθωτής σχέσης· έχουμε δει πώς η κατάσταση του «λαθραίου», παράνομου, εργαζόμενου έχει καθοριστεί σαν η γενικευμένη κατάσταση της εργασιακής δύναμης· έχουμε δει πώς η αμεσότητα του κοινωνικού ατόμου έχει τεθεί σαν το ήδη υπάρχον θεμέλιο της αντίθεσης στο κεφάλαιο (όπως συμβαίνει με τα κινήματα άμεσης δράσης)· έχουμε δει πώς οι απεργίες «αυτοκτονίας» έχουν ξεσπάσει όπως στην Cellatex και αλλού, την άνοιξη και το καλοκαίρι του 2000 (Metaleurop - με κάποιες επιφυλάξεις - Adelschoffen, στην Societe Francaise Industrielle de Controle et D'Equipements, στις Bertrand Faure, Mossley, Bata, Moulinex, Daewoo-Orion, στην ACT - πρώην Bull)· και έχουμε δει πώς η ενότητα της τάξης έχει τεθεί σαν μια αντικειμενικότητα συγκροτούμενη μέσα στο κεφάλαιο. Είναι το περιεχόμενο καθενός από αυτούς τους συγκεκριμένους αγώνες που παράγουν την δυναμική αυτού του κύκλου **μέσα και στην πορεία αυτών των αγώνων**. Η επαναστατική δυναμική αυτού του κύκλου αγώνων εμφανίζεται στους περισσότερους αγώνες σήμερα ως η τάση της τάξης να παράξει την υπαρκτή της **σαν τάξης** μέσα στο κεφάλαιο, και συνεπώς να αμφισβητήσει τον ίδιο τον εαυτό της (η τάξη δεν σχετίζεται πλέον με τον εαυτό της). Η δυναμική έχει το εσωτερικό της όριο σε αυτό που την ορίζει σαν δυναμική - στη δράση του

προλεταριάτου ως τάξη. Σαν θεωρητικοί είμαστε οι κατάσκοποι και «προαγωγοί» αυτού του χάσματος, που είναι το γεγονός ότι η τάξη αμφισβητεί την ίδια την ύπαρξή της μέσα στην ταξική πάλη, και στην πράξη είμαστε οι «πρωταγωνιστές» του, όταν εμπλεκόμαστε άμεσα. Υπάρχουμε σε αυτή την ρήξη.

Θα αναπτύξουμε τώρα μερικά από αυτά τα σημεία σε σχέση με μερικούς πρόσφατους αγώνες.

Κολλεκτίβες

Η υποκείμενη δυναμική πίσω από τη δημιουργία - σε κάθε απεργία με κάποια σπουδαιότητα και διάρκεια - κολλεκτιβών, που δεν συνεπάγονται πια την αυτοοργάνωση ή την αυτονομία, είναι απόδειξη του τέλους της ταυτότητας της εργατικής τάξης. Αυτοί οι σχηματισμοί δεν είναι, όπως η αυτονομία, μια καλλίτερη μορφή οργάνωσης/ύπαρξης της τάξης σε σχέση με τις θεσμοποιημένες αντιπροσωπευτικές μορφές, στις οποίες αφήνει αυτό που τους ανήκει (που αφήνει, δηλαδή, στα συνδικάτα αυτό που τους ανήκει), αλλά η δημιουργία μιας απόστασης από αυτές τις μορφές με περιεχόμενο **την απόσταση της ίδιας της τάξης από τον εαυτό της**. Μια απόσταση θεμελιωμένη ενάντια σε μια ταξική ενότητα που υπάρχει σαν κάτι αντικειμενικό μέσα στην αναπαραγωγή του κεφαλαίου. Όσοι νοσταλγούν το Μεγάλο Κόμμα της Τάξης και την ενότητα των μεραρχιών της κοροϊδεύουν τον εαυτό τους, αν νομίζουν ότι ο κατακερματισμός της τάξης είναι κάτι που η τάξη απλά το υποφέρει -συχνότερα επιθυμείται, κατασκευάζεται και απαιτείται. **Η φύση του κατακερματισμού και των κολλεκτιβών είναι το προλεταριάτο που προσπαθεί να καταστήσει εξωτερικό τον ίδιο τον ορισμό του ως τάξης μέσα στην ταξική πάλη**. Πώς θα μπορούσε τότε μια «ενότητα», που δεν είναι μία, που είναι μια **δια-δραστηριότητα**, να μπορεί να κατασκευαστεί μέσα σε ένα ευρύτερο ταξικό κίνημα; Δεν ξέρουμε...αλλά η ταξική πάλη έχει δείξει συχνά την άπειρη εφευρετικότητά της. Βλέπουμε σαν εξαιρετικά θετικό σημάδι ότι τα χαρακτηριστικά του νέου κύκλου αγώνων αναδεικνύονται στην εξέλιξη των συνηθισμένων καθημερινών αγώνων.

Δράσεις που παράγουν την αντικειμενικοποίηση της ύπαρξης και της ενότητας της τάξης

Αυτή η ταξική ενότητα, ακόμα και στην μορφή της Γενικής Απεργίας (στην «κλασσική» της αντίληψη), έχει μπει σε μια εποχή αμφισβήτησης. Όταν οι απεργοί την άνοιξη του 2003 στη Γαλλία καλούσαν για μια γενική απεργία, δεν ζητούσαν από τα συνδικάτα αυτό που δεν έκαναν οι ίδιοι αλλά θα ήθελαν να κάνουν, **απαιτούσαν κάτι άλλο από αυτό που έκαναν**. Εδώ έχουμε ένα «αυθόρμητο», «βασικό», «αυτο-οργανωμένο» κίνημα που βλέπει σαν έναν δρόμο προς τα μπροστά το κάλεσμα σε γενική απεργία από τα ίδια τα συνδικάτα, από τα οποία απομακρύνεται σε καθημερινή βάση. Δεν υπάρχει εδώ απαραίτητα μια αντίφαση (αυτός είναι άλλωστε ο τρόπος που τα πράγματα αποκαλύπτονται), αλλά είναι δύσκολο να

παρουσιάσουμε την απαίτηση από τα συνδικάτα να καλέσουν μια γενική απεργία σαν μια απλή συνέχιση του κινήματος. Κατά παράδοξο τρόπο, αυτό το κίνημα δεν καλεί σε γενική απεργία όταν είναι σε άνοδο αλλά, μάλλον, όταν φθίνει, γεγονός που δίνει μια περίεργη απόχρωση στη φύση της γενικής απεργίας. Είναι η ίδια η δράση των απεργών που κυριαρχεί τους απεργούς, κάτι που δεν συνέβαινε πριν από δεκαπέντε μέρες, όταν είναι ακόμα μέσα από το συνεχές νήμα δράσης και αντίθεσης που η τάξη υπάρχει καθεαυτήν, σε αντίστιξη με την ενότητα και την ανικειμενικοποιημένη της ύπαρξη στην αναπαραγωγή του κεφαλαίου. Η ενότητα της τάξης στέκεται μια χαρά, είναι μια αντικειμενική ενότητα στην αναπαραγωγή του κεφαλαίου· η έκκληση στα συνδικάτα είναι απλά η αναγνώριση του επιπέδου στο οποίο υπάρχει η ταξική ενότητα, σαν μια υποστασιοποιημένη ενότητα.

Τα «άγρια παιδιά»

Εδώ μιλάμε για την απόρριψη ολόκληρης της τάξης του καπιταλιστικού συστήματος παραγωγής από σημαντικούς τομείς νεαρών εργατών. Αυτή η απόρριψη δεν έχει χρόνο για τους «πειρασμούς» ή τις «κυρώσεις» της ενσωμάτωσης ή για τις ιδεολογίες της αυτοδιαχείρισης. Είναι μια κατάσταση που δεν έχει τίποτα κοινό με αυτό που είδαμε τη δεκαετία του 1970 στην Ευρώπη και την Αμερική. Τα «παράπλευρα θύματα» των άγριων παιδιών είναι οι μύθοι σχετικά με την συνεργασία που, σαν αναβαθμίδα προς την επαναστατική αυτοοργάνωση και αυτονομία, δένει μαζί τους εργάτες (για τους εαυτούς τους).

Αργεντινή: ένας ταξικός αγώνας ενάντια στην αυτονομία

Μπορούμε να μιλάμε για «αυτοδιαχείριση της μιζέριας», αλλά τότε αγνοούμε την βασική κινητήρια ώθηση του προβλήματος της ίδιας της φύσης της αυτοδιαχείρισης, της αυτοοργάνωσης και της αυτονομίας. Είναι εξίσου εύκολο να πούμε ότι δεν υπάρχει πιθανότητα για αυτοδιαχείριση μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα - αλλά η γενικευμένη αυτοδιαχείριση, που θα έχει καταργήσει το κράτος και την καπιταλιστική κυριαρχία, δεν θα είναι στο τέλος τίποτα περισσότερο από την διαχείριση των επιχειρήσεων (όλων των επιχειρήσεων) και των συνδέσεών τους, των ανταλλαγών. Θα οδηγήσει αναπόφευκτα στην επανεγκαθίδρυση της αξίας και του κράτους. Η ιστορική περίοδος των αυτόνομων αγώνων στην Αργεντινή - στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας του 1970 - έχει τελειώσει όχι επειδή απλά δεν συναντούμε σήμερα αντίστοιχους αγώνες, αλλά εξαιτίας του μετασχηματισμού του τρόπου εκμετάλλευσης, της σύνθεσης της εργατικής τάξης, στους τρόπους της παραγωγής. Το *Rodrigazo*^α του 1975, με τα συμβούλια περιοχής, αποκαλύπτεται σαν το

^α Rodrigazo είναι το όνομα που δόθηκε σε ένα σύνολο οικονομικών πολιτικών, που ανακοινώθηκαν στις 4 Ιουνίου του 1975, και στις άμεσες συνέπειές τους. Το όνομα οφείλεται στο ότι οι πολιτικές αυτές ανακοινώθηκαν και εφαρμόστηκαν από τον Celestino Rodrigo, υπουργό Οικονομικών της Αργεντινής, διορισμένο από την Πρόεδρο Ιζαμπέλ Περόν τον Μάιο του ίδιου χρόνου. Τα βασικά μέτρα περιελάμβαναν:

- υποτίμηση κατά 150% του νομίσματος, στην εμπορική τιμή του συναλλάγματος
- αύξηση κατά 100% στις τιμές των βασικών υπηρεσιών και συγκοινωνιών

κύνκειο άσμα αυτής της περιόδου και αυτής της εποχής της ταξικής πάλης. Ακόμα και στη διάρκεια αυτής της περιόδου, η αυτονομία είχε σαν αποτέλεσμα μόνο την διαμόρφωση εθνικιστικών προγραμμάτων, οικονομικού σχεδιασμού ή ανανέωσης της δύναμης των συνδικάτων.

Προς το παρόν, αυτό που έχει σημασία, για τους «στρατευμένους» της αυτονομίας, είναι η άρνηση της πραγματικά υπάρχουσας αυτονομίας, κι αυτό επειδή είναι καθηλωμένοι σε μιαν αξεπέραστη αντίφαση. Από την μια πλευρά η αυτονομία και η αυτοοργάνωση είναι ο δρόμος που διανύει η εν εξελίξει επανάσταση ή συγκροτούν την εν δυνάμει επανάσταση. Από την άλλη, οι παρούσες εκφράσεις της αυτονομίας είναι, με έναν μαζικό και επανερχόμενο τρόπο, η επιβεβαίωση της τάξης ως τάξης μέσα στον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Τα αυτόνομα κινήματα στην Αργεντινή διακηρύσσουν: «έχουμε κάνει την δουλειά των πολιτικών κομμάτων, των ΜΚΟ, της κυβέρνησης». Η μόνη προοπτική, η μόνη δυναμική που αναδύεται, είναι αυτή που ανοίγεται από οτιδήποτε πάει κόντρα σε αυτήν την αυτονομία. Μπορούμε να είμαστε όσο θέλουμε «ορθόδοξοι» της αυτοδιαχείρισης και της αυτονομίας, αλλά στο τέλος η αυτοοργάνωση είναι τα εργοστάσια που τα δουλεύουν **οι ίδιοι** οι εργάτες και η διεύθυνση των **εργασιακών πλάνων, *planes trabajar***, από **τους ίδιους** τους ***riqueteros*** (ακόμα και ο χρόνος εργασίας ρυθμίζεται τώρα μέσα στο κίνημα). Αφού οι οργανώσεις των ***riqueteros*** έχουν κερδίσει το δικαίωμα να διευθύνουν αυτά τα εργασιακά πλάνα, η κατανομή τους έγινε η ίδια ένα τεράστιο ζήτημα, με άλλα λόγια όχι μόνο σε σχέση με την κυβέρνηση αλλά μέσα στο ίδιο το κίνημα. Δεν μπορούμε να επιχειρηματολογήσουμε ότι εξαιτίας των εργασιακών πλάνων οι πικετέρος δεν είναι πια αυτόνομοι ή αυτο-οργανωμένοι. Αν είναι σημαντικό να δώσουμε έμφαση στην **αυτόνομη** και **αυτο-οργανωμένη** φύση των κινήματων, δεν είναι σωστό να δείξουμε ότι εκφυλίζονται ή θεσμοποιούνται εξαιτίας κάποιων αρτισκληρώσεων της αυτοοργάνωσης και της αυτονομίας· μάλλον είναι η πιο καθαρή έκφραση, η απλή αλήθεια (ούτε καλή ούτε κακή) αυτού που είναι σήμερα: **μια απόρριψη αυτού που είμαστε στην κοινωνία, που δεν είναι κάτι άλλο από την «απελευθέρωσή» μας.**

- αύξηση κατά 180% στις τιμές των καυσίμων
- αύξηση κατά 45% των μισθών

Σαν συνέπεια αυτών των μέτρων, ο πραγματικός μισθός (η αγοραστική δύναμη του μισθού) έπεσε, καθώς οι τιμές μόνο στο διάστημα Μαΐου-Αυγούστου συνολικά διπλασιάστηκαν, και συνέχισε να μειώνεται σχεδόν μέχρι το τέλος του 1979. Η κρίση είχε επίσης πολιτικές συνέπειες, αν και όχι όλες αρνητικές. «Τυφλωμένη» από την σκληρότητα των δρακόντειων μέτρων η, συνήθως υποστηρικτική προς την κυβέρνηση, CGT (το μεγαλύτερο εργατικό συνδικάτο στην Λατινική Αμερική εκείνη την εποχή), κάλεσε μια γενική απεργία - η πρώτη που είχε κληθεί ποτέ κάτω από την διακυβέρνηση των Περονιστών. Απαιτώντας μια υποχρεωτική αύξηση 125-150% στους μισθούς, η CGT απέσπασε αρχικά τη δέσμευση της προέδρου Περόν στην υλοποίησή της. Καθώς όμως οι απεργοί συγκεντρώθηκαν στην ιστορική Πλατεία Μαΐου (Plaz de Mayo) στις 27 Ιουνίου, για να εκφράσουν την ευγνωμοσύνη τους για την παραχώρηση, η Πρόεδρος ακύρωσε αφηνιαστικά την αύξηση, στέλνοντας τους διαδηλωτές σε μια εξέγερση με στόχο τον «προστάτη» του Rodrigo, τον ισχυρό υπουργό Κοινωνικής Μέριμνας και οικογενειακό έμπιστο του Περόν, José López Rega, ο οποίος βρισκόταν, στην ουσία, και πίσω από την ακροδεξιά τρομοκρατική ομάδα «Τρία Α» (AAA), την **Αργεντινική Αντικομμουνιστική Συμμαχία** - υπεύθυνη για εκατοντάδες εκτελέσεις και εκτοπίσεις από το 1973 αλλά και στη διάρκεια της χούντας μετά το 1976. Η Περόν ανάγκασε τον Rega να εγκαταλείψει την Αργεντινή, διορίζοντάς τον πρεσβευτή στην Ισπανία, και απομάκρυνε τον αρχηγό των Ενόπλων Δυνάμεων, στρατηγό Alberto Numa Laplane, και έναν αριθμό ακόμα προστατευομένων του Rega. Σύμφωνα με τον οικονομολόγο Guillermo Calvo, η οικονομική αναταραχή που ακολούθησε το Rodrigazo, μεταξύ άλλων ένας ρυθμός πληθωρισμού 35% τον μήνα, ήταν ένας από τους κύριους λόγους για το πραξικόπημα του Μαρτίου του 1976, που απομάκρυνε την κυβέρνηση των Περονιστών.

Οι λίγες περιπτώσεις κατάληψης με την επανεκκίνηση της παραγωγής, ζητώντας από το κράτος να αναλάβει τον έλεγχο του εργοστασίου, είναι, αυτή τη στιγμή, το πραγματικό περιεχόμενο (η αυτονομία της εργατικής τάξης είναι η εργασία και η αξία). Μπορούμε να φανταστούμε, αν θέλουμε, την κατάληψη όλων των εργοστασίων, αυτό δεν θα άλλαζε τίποτα. Όσο οι εργάτες αυτο-οργανώνονται σαν εργάτες (και η αυτοοργάνωση αυτό είναι **εξ ορισμού**), τα «κατειλημμένα εργοστάσια» θα είναι καπιταλιστικά εργοστάσια, άσχετα από το ποιος τα λειτουργεί. **Η ουσία αυτού που έχει συμβεί στην Αργεντινή είναι ότι όλες οι μορφές της αυτοοργάνωσης, αυτονομίας, εργατικού ελέγχου και συνέλευσης ήλθαν αμέσως αντιμέτωπες με το όριο τους στη μορφή μιας αντίθεσης και μιας εσωτερικής αντίφασης, που τις αντιμετωπίζει σαν μια κατάρρευση της καπιταλιστικής κοινωνίας.** Η κατάρρευση του κεφαλαίου σημαίνει την ίδια στιγμή να αρνείται κανείς τον εαυτό του σαν εργάτη και να μην αυτο-οργανώνεται σαν τέτοιος, είναι ένα κίνημα της κατάρρευσης των επιχειρήσεων, των εργοστασίων, του «προϊόντος», της ανταλλαγής (οποιαδήποτε μορφή κι αν έχει). Το προλεταριάτο, σαν τάξη και επαναστατικό υποκείμενο, καταργεί τον εαυτό του ως τέτοιο στην κατάρρευση του κεφαλαίου. Η διαδικασία της επανάστασης είναι αυτή της κατάρρευσης αυτού που είναι αυτο-οργανώσιμο. **Η αυτοοργάνωση είναι η πρώτη πράξη της επανάστασης, ό,τι ακολουθεί γίνεται ενάντια σε αυτήν.**

Το περιεχόμενο αυτής της πρόκλησης της αυτοοργάνωσης μέσα στην αυτοοργάνωση, αναδεικνύεται συνειδητά στην Αργεντινή γύρω από δύο θέματα: **υποκειμενικότητα και εργασία.** Στην ίδια την καρδιά των αυτο-οργανωμένων συλλογικών σχεδίων, η υποκειμενικότητα και η δια-ατομικότητα, που τίθενται σε πρώτο πλάνο, είναι σε αντίθεση με την εξατομίκευση και την συγκεκριμενοποίηση μιας δραστηριότητας όπως η εργασία, που αποτελεί την σύμπτωση των κοινωνικών και ατομικών πτυχών της ανθρώπινης δραστηριότητας έξω από τον ίδιο τον εαυτό της· και είναι επίσης σε αντίθεση με την αυτονόμηση των συνθηκών της παραγωγής ως οικονομίας. Ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής είναι ένας τρόπος παραγωγής όχι επειδή πρέπει να περάσει από την υλική παραγωγή ως τέτοια αλλά επειδή οι κοινωνικές του σχέσεις πρέπει να περάσουν μέσα από μια μορφή, μια αρχή, που μπορεί να υπάρχει μόνο **αντικειμενικά** - την αξία. Ο κομμουνισμός **δεν είναι ένας τρόπος παραγωγής**, επειδή η δραστηριότητα δεν συγκεντρώνεται πλέον σαν μια εξωτερική κοινή νόρμα, η οποία μπορεί να υπάρχει μόνο σαν παραγωγή, που αντικειμενικοποιεί τον εαυτό της. Στον κομμουνισμό, οι σχέσεις ανάμεσα στα άτομα είναι σχέσεις στις οποίες η **μοναδικότητα** (των ατόμων) συνιστά την πραγματικότητα των σχέσεών τους. Είναι τόσο άτοπο να συλλαμβάνουμε τον κομμουνισμό σαν μια μορφή οργάνωσης της παραγωγής που, στο τέλος, θα πρέπει να είναι αναπόφευκτα μια μορφή λογιστικής, μια εξαναγκαστικά αφηρημένη εξίσωση δραστηριοτήτων, που μπορούν να ποσοτικοποιηθούν, όσο και να τον συλλαμβάνουμε σαν μια καθαρά διυποκειμενική σχέση, στην οποία η παραγωγή είναι απλά ένα εξάρτημα, ένα βοήθημα. Στον κομμουνισμό, κάθε δραστηριότητα είναι ένας σκοπός καθεαυτή επειδή δεν υπάρχει νόρμα, δεν υπάρχει αρχή εξισωτισμού ή μιας κατάστασης που πρέπει να αναπαραχθεί.

Η πιο σημαντική πλευρά των αγώνων στην Αργεντινή είναι ακριβώς αυτή που λοιδωρείται

από τους απολογητές της αυτοοργάνωσης. Το πρόβλημα δεν είναι, όπως θα το ήθελαν οι ίδιοι, ότι η αυτονομία γίνεται, μέσα στην παραγωγική διαδικασία, σκληρωτική στην θεσμοποίηση, «διευκολύνοντας την αναπαραγωγή μιας οικονομίας σε κρίση» (*Échanges*), αλλά ότι είναι εκεί που η αυτονομία έγκειται πραγματικά και εκεί τίθεται σε αμφισβήτηση. Η επανάσταση ως κομμουνιστικοποίηση γίνεται αξιόπιστη μέσα στις τροπικότητες της παραγωγικής δραστηριότητας επειδή έρχεται σε αντίθεση, όσον αφορά τον τρόπο που οι παραγωγικές της δραστηριότητες υλοποιούνται, με την αυτοοργάνωση καθώς και σε συγκρούσεις στις οποίες στοχοποιείται η ίδια η αυτοοργάνωση.

Στις παραγωγικές δραστηριότητες, που αναπτύχθηκαν στη διάρκεια των κοινωνικών αγώνων στην Αργεντινή, συνέβη κάτι που, από πρώτη άποψη, μοιάζει να μας φέρνει αμηχανία: η αυτονομία εμφανίστηκε καθαρά σαν αυτό που είναι, η ανάληψη και αναπαραγωγή, από την εργατική τάξη, της κατάστασής της μέσα στο κεφάλαιο. Οι υπερασπιστές της «επαναστατικής» αυτονομίας μπορούν να πουν ότι αυτό συνέβη επειδή δεν θριάμβευσε, αλλά αυτός ήταν ο πραγματικός της θρίαμβος. Όμως, την ίδια στιγμή, που η αυτονομία εμφανίστηκε στις παραγωγικές δραστηριότητες σαν αυτό που ήταν, ήταν ολόκληρη η βάση της αυτονομίας και της αυτοοργάνωσης που ανατράπηκε: το προλεταριάτο δεν μπορούσε να βρει στον εαυτό του την ικανότητα να δημιουργήσει άλλες δι-υποκειμενικές σχέσεις (σκόπιμα δεν μιλάμε για κοινωνικές σχέσεις), χωρίς να ανατρέψει και να αρνηθεί αυτό που είναι το ίδιο μέσα στην κοινωνία, με άλλα λόγια χωρίς να έρθει σε μίαν αντίθεση με το περιεχόμενο της αυτονομίας του. Στον τρόπο που οι παραγωγικές δραστηριότητες πραγματοποιήθηκαν, στις καθοριστικές λεπτομέρειες της υλοποίησής τους, αυτό που, στην ουσία, «ταρακουνήθηκε» ήταν οι ίδιοι οι καθορισμοί του προλεταριάτου σαν τάξης αυτής της κοινωνίας: ιδιοκτησία, ανταλλαγή, διαίρεση της εργασίας και, πάνω απ' όλα, η ίδια η εργασία.

«Αν κάνουμε καντίνες για να τρώνε μόνο οι σύντροφοι, τότε είμαστε μαλάκες. Αν πιστεύουμε ότι παραγωγή σε μια φάρμα είναι να φυτεύουμε φασόλια, ώστε να τρώνε οι σύντροφοι, τότε είμαστε πραγματικά εντελώς μαλάκες...Αν δεν ξέρουμε πώς να εγκαταλείψουμε την φάρμα και οτιδήποτε άλλο μας πετάει το κράτος, πώς να γίνουμε οικοδόμοι μιας καινούργιας κοινωνικής σχέσης, μιας καινούργιας υποκειμενικότητας, τότε ας μην στοιχηματίζουμε σε ένα καινούργιο 19/20.» (ένας αγωνιστής απ το *MTD*⁴ - νότια Αργεντινή - , *Macache*, σελ. 27.).

Θέλουμε να «φέρουμε μια καινούργια υποκειμενικότητα, νέες αξίες» (στο ίδιο). Σε μίαν άλλη συνέντευξη, με έναν ακτιβιστή από το *MTD Solano*, φαίνεται ότι ο σκοπός όλων αυτών των δραστηριοτήτων δεν είναι απλά η επιβίωση, αλλά ότι ο κύριος λόγος ύπαρξής τους δίνεται ως «η ανάπτυξη νέων μορφών κοινής ζωής»: διαίρεση της εργασίας· εναλλαγή καθηκόντων· ειδικευμένη/ανειδίκευτη εργασία· προχώρημα πέρα από τις σχέσεις ανταλλαγής κ.λπ. Μια σημαντική θέση, για παράδειγμα, στο *MTD Solano* είναι η άρνηση (στο βαθμό που είναι δυνατόν) της λήψης αποφάσεων με ψηφοφορία: «...η ιδέα είναι να βρεθεί η απάντηση στην οποία ο καθένας να αναγνωρίζει τον εαυτό του». Είναι το ζήτημα του «εμείς» και του

«εγώ» που αντιμετωπίζεται με έναν καινούριο τρόπο εδώ. Χωρίς να πάμε τόσο μακριά, ώστε να μιλήσουμε για την κοινωνική αμεσότητα του ατόμου, σε μια τέτοια προσέγγιση αυτό που τίθεται είναι, πέρα από κάθε μυστική σχέση ανάμεσα στο ατομικό και στο γενικό, το μη-διαχωρίσιμο ανάμεσα σε αυτά τα δύο, που διατηρεί την διαφοροποίησή τους. «Μια ψηφοφορία δίνει την αίσθηση ότι υπάρχουν χαμένοι και νικητές, σαν να υπήρχαν δυο ομάδες». Εδώ είναι επίσης αναγκαίο να επιμείνουμε ξανά στην σπουδαιότητα της εδαφικής οργάνωσης, που αμφισβητεί την αυτοοργάνωση ως εμφυλάκιση σε μια συγκεκριμένη κατάσταση (η εδαφική ενότητα δεν είναι κοινωνικά ομοιογενής). Το κατειλημμένο εργοστάσιο δεν είναι πλέον απομονωμένο, είναι μέρος μιας ολότητας που το περιλαμβάνει. Η παραγωγή, η διανομή θέτουν, έτσι, προβλήματα που δεν μπορούν πια να λυθούν με τις κατηγορίες που ορίζουν αυστηρά την προλεταριακή συνθήκη και την αναπαραγωγή της. Ένας ακτιβιστής του MTD Allen (Macache) μίλησε για το πώς το πρόβλημα του πλεονάσματος, της υπερπαραγωγής, της διανομής του, τέθηκε σε ένα κατειλημμένο εργοστάσιο, πώς οι εργάτες της Brukman, καταλαμβάνοντας το εργοστάσιο και κάνοντάς το να ξαναλειτουργήσει, ήταν μέρος μιας σχέσης βίας που συμπεριελάμβανε την σύνδεση/σχέση με το κίνημα των ανέργων *piqueteros*. Εκείνη τη στιγμή μπορούμε να πούμε ότι αυτό που λείπει είναι η «γενίκευση της αυτοοργάνωσης ή της αυτονομίας». Αλλά αν είναι έτσι, δεν καταλαβαίνουμε ότι αυτό που ονομάζεται μια «γενίκευση» δεν είναι ένα πράγμα, είναι η καταστροφή της τάξης ως αυτο-οργανωμένου υποκειμένου. Αυτή η γενίκευση είναι μια αυτο-υπέρβαση του υποκειμένου, που βρήκε στην προηγούμενη κατάστασή του την ικανότητα να αυτο-οργανωθεί. Αν δεν κατανοήσουμε αυτή την «δυναμική» σαν *ρήξη*, θα κολλήσουμε στο όραμα ενός καθαρά τυπικού κινήματος, γιατί το περιεχόμενό του μας διαφεύγει, συγχέουμε το να πάρει κανείς στα χέρια του τις συνθήκες της επιβίωσης με την κατάργηση της κατάστασης που οδηγήθηκε να πάρει στα χέρια του. Αν το προλεταριάτο καταργήσει τον εαυτό του, τότε δεν αυτο-οργανώνεται. Το να καλεί κανείς για την αυτοοργάνωση ολόκληρου του κινήματος, σημαίνει να είναι τυφλός στο περιεχόμενο του κινήματος αυτού.

Αυτο-οργανωνόμαστε όπως οι άνεργοι του Mosconi, οι εργάτες του Brukman, οι κάτοικοι των παραγκουπόλεων..., αλλά όταν αυτο-οργανωνόμαστε ερχόμαστε αμέσως σε αντίθεση με αυτό που είμαστε και το οποίο, στον αγώνα, γίνεται αυτό που πρέπει να ξεπεράσουμε. Η αυτοοργάνωση, ως γενικό όριο της υπέρβασης, εμφανίζεται σε συγκρούσεις ανάμεσα στους αυτο-οργανωμένους τομείς, στις οποίες οι εργάτες εμφανίζονται να υπερασπίζονται την τωρινή τους κατάσταση, παραμένοντας στις κατηγορίες του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής οι οποίες τους καθορίζουν. Η ενοποίηση είναι αδύνατη, αν αυτή δεν είναι ακριβώς η κατάργηση της αυτοοργάνωσης, αν ο άνεργος, ο εργάτης της Zanon, ο καταληψίας, δεν πάψει να μπορεί να είναι πλέον άνεργος, εργάτης της Zanon ή καταληψίας. Το αν υπάρχει ενοποίηση, αλλά στη συνέχεια η κατάργηση αυτού που είναι αυτο-οργανωσιμο, ή αν υπάρχει αυτοοργάνωση και μετά η ενοποίηση, αυτό είναι ένα όνειρο που χάνεται στις συγκρούσεις που συνεπάγεται η διαφορετικότητα των καταστάσεων (δείτε, για παράδειγμα, τις αντιθέσεις ανάμεσα στις «επιτροπές γειτονιάς» του El Alto και τις ενώσεις της Santa Cruz, στην

Βολιβία, σχετικά με την εθνικοποίηση του αερίου και του πετρελαίου).

Στην Αργεντινή, η αυτοοργάνωση δεν έχει ξεπεραστεί και μπορεί να ξεπεραστεί μόνο στην τελική φάση μιας εξέγερσης **κομμουνιστικοποίησης**. Οι κοινωνικοί αγώνες στην Αργεντινή έχουν προαναγγείλει αυτή την υπέρβαση. Η αυτοοργάνωση, όταν γίνεται φανερό ότι δεν μπορεί πια να έχει σαν περιεχόμενό της την αυτονομία, είτε ως ένα υλοποιήσιμο σχέδιο είτε ως ένα σχέδιο ήδη στην φάση της υλοποίησης, γίνεται μια **εμφυλάκιση μέσα στην ίδια της την κατάσταση**, που είναι ακριβώς αυτό που η πάλη ενάντια στο κεφάλαιο πρέπει να ξεπεράσει. Η ταξική πάλη παραμένει εγκλωβισμένη μέσα στην απλή έκφραση της κατάστασης της τάξης. Στην πορεία της αμείλικτης υπεράσπισης των πιο άμεσων συμφερόντων της τάξης, η ύπαρξη της τάξης γίνεται εξωτερικευμένος καταναγκασμός μέσα στο κεφάλαιο. Στην υπεράσπιση των άμεσων συμφερόντων του, το προλεταριάτο οδηγείται να αυτοκαταργηθεί γιατί η δραστηριότητά του στο «κατελιημμένο εργοστάσιο» δεν μπορεί πλέον να φυλακιστεί μέσα στο «κατελιημμένο εργοστάσιο», ούτε στην συνύπαρξη, τον συντονισμό, την ενότητα των «κατελιημμένων εργοστασίων», ούτε σε οτιδήποτε είναι αυτο-οργανώσιμο (δείτε πχ., στο *Macache*, την μαρτυρία ενός εργάτη από το Brukman).

Αυτό σημαίνει απλά ότι το προλεταριάτο δεν μπορεί να παλέψει ενάντια στο κεφάλαιο χωρίς να αμφισβητήσει τις αιτίες που το προσδιορίζουν στην εμπλοκή του με το κεφάλαιο. Αυτό είναι που μπορούμε να κρυφοκοιτάξουμε μέσα από τις εσωτερικές αντιφάσεις των παραγωγικών σχεδιασμών (αυτοοργάνωση της τάξης, της οποίας όλες οι αποτελεσματικές πρακτικές λεπτομέρειες ανατρέπουν όλους τους όρους που ορίζουν την τάξη) καθώς και στις συγκρούσεις ανάμεσα στις αυτοοργανωμένες δομές.

Αλγερία: «Όταν μου λένε για το Aarouchs, έχω την εντύπωση ότι μου μιλάνε για κάτι ξένο σε μένα»

Η εξεγερτική κοινωνική έκρηξη που ξεκίνησε στην περιοχή Kabylie^α την άνοιξη του 2001 καταδεικνύει επίσης την δυσαρέσκεια που η αυτοοργάνωση προκαλεί ευθύς μόλις εμφανιστεί, όχι εξαιτίας των προσωρινών αδυναμιών της αλλά από την ίδια την φύση της, που επιβεβαιώνει την ύπαρξη του προλεταριάτου οριζόμενου ως τάξης στις κατηγορίες του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής. Η δυσαρέσκεια, την οποία το εξεγερτικό κίνημα αναδεικνύει *vis-à-vis* με τις μορφές της αυτοοργάνωσης, που **το ίδιο δίνει στον εαυτό του** σε ένα συγκεκριμένο σημείο, βασίζεται σε δύο σημεία: την επέκταση του κινήματος και το ερώτημα των απαιτήσεων. Σε αυτήν τη δυσαρέσκεια, καθώς και στα δύο σημεία στα οποία στηρίζεται, αυτό που υπάρχει είναι το χάσμα, στην ταξική πάλη, ανάμεσα στην ύπαρξη της

^α Το Κίνημα Arouch ή Βερβερικό Arouch Κίνημα Πολιτών (στα Kabyle: Laarac) είναι μια οργάνωση στην Αλγερία που αντιπροσωπεύει τον λαό των Kabyle, μια εθνική ομάδα Βερβέρων στην επαρχία της Kabylie. Το όνομά τους, *Arouch*, είναι ο πληθυντικός της λέξης *Arch*, που αναφέρεται σε μια παραδοσιακή μορφή δημοκρατικής πολιτικής συνέλευσης των Kabyle. Το κίνημα ξεκίνησε μετά τις ταραχές της Μαύρης Άνοιξης του 2001, στις οποίες 126 διαδηλωτές από την Kabyle σκοτώθηκαν από την αλγερινή στρατοχωροφυλακή. Τα Arouch έχουν μια οριζόντια ηγεσία χωρίς ηγέτη, αν και στην πορεία αναδύθηκαν αντιπρόσωποι των συνελύσεων όπως ο Belaïd Abrika.

τάξης, καθώς τυποποιεί τον εαυτό της στην αυτοοργάνωση, και στον τρόπο που, η συνέχιση και η εμβάθυνση της αντίφασής της με το κεφάλαιο, οδηγούν στην αμφισβήτηση της ίδιας της τάξης. Σε αυτή την συνέχιση και εμβάθυνση, και με την απουσία μέτρων κομμουνιστικοποίησης, η εξέγερση της Kabylie καταδικάστηκε σε μιαν απερίσκεπτη «φυγή προς τα μπρος», χωρίς τυποποιημένους στόχους, και (ή) σε μια επιστροφή στην αναγνωρισμένη από την ίδια ύπαρξή της, με άλλα λόγια στην αναγνωρισμένη από και για το κεφάλαιο ύπαρξή της, τελικά σε μια **διαπραγματέυση** μέσα από τις μορφές αυτοοργάνωσής της. Οι ταραχές δεν είχαν μια προοπτική απαιτήσεων ή μια τέτοια γενικότητα (το τέλος των *horga*) ώστε να υπάρχουν κάποιες. Μερικές φορές μετατρέπονται σε αναμετρήσεις (λίγο-πολύ χειραγωγούμενες από την αστυνομία, στη διάρκεια των μεγάλων διαδηλώσεων τον Ιούνιο του 2001) ανάμεσα σε αντίπαλες συμμορίες διαδηλωτών που κάνουν πλιάτσικο, γεγονός που επιβεβαιώνει την αδυνατότητα μιας ενοποίησης της τάξης έξω από την επαναστατική δραστηριότητα στην οποία αυτοκαταργείται.

Τα *aarchs* έπαιξαν δύο αντιτιθέμενους ρόλους, από την μία σαν έκφραση του κινήματος, σαν μορφή της οργάνωσής του, χώρος της αντιπαράθεσης, σαν φωνή του· από την άλλη ήταν επίσης μια καινούργια αναδυόμενη μορφή πολιτικής αντιπροσώπευσης: ένα υποκατάστατο των κομμάτων, μια νέα πολιτική αντιπροσώπευση, που περιόριζε την επανάσταση. Στο τέλος, πολύ ραγδαία, τα *aarchs* αποκαλύφθηκαν όχι σαν ένας ευρύς χώρος για την έκφραση του πληθυσμού, αλλά σαν μια αρένα για πολιτικούς, παλιούς και νέους.

Ευθύς εξ αρχής η αλγερινή εξέγερση της Kabylie παρά, ή εξαιτίας, της έντονης βιαιότητας, αυτοπεριορίστηκε σε μιαν επίθεση σε όλους τους θεσμούς του κράτους, αφήνοντας όμως, επειδή δεν ήταν ο στόχος της αλλά και επειδή δεν είχε τα μέσα για να επιτεθεί, ανέγγιχτες όλες τις σχέσεις παραγωγής, ανταλλαγής και διανομής (παρά τις όποιες περιθωριακές τροποποιήσεις, σχετικές με την αλληλεγγύη ή την αμοιβαία βοήθεια, που σημαδεύουν κάθε περίοδο κατά την οποία το εθιμικό κοινωνικό πλαίσιο ανατρέπεται).

Η εξέγερση έπρεπε να αυτο-οργανωθεί. Και η αυτο-οργάνωσή της δεν ήταν παρά το σημάδι ότι δεν ανέτρεψε τις κοινωνικές σχέσεις, ότι είχε μόνο έναν περιορισμένο σκοπό: την απελευθέρωση της κοινωνίας από ένα «διεφθαρμένο» και «διαφθείρον» κράτος (από ένα ανελεύθερο κράτος) σύμφωνα με τους όρους που εμφανίστηκαν από την αρχή της εξέγερσης. Είναι ο ίδιος ο περιορισμός της που γέννησε τις μορφές οργάνωσης που έδωσε στον εαυτό της, με άλλα λόγια μορφές **αυτοοργάνωσης**.

Η συνέχιση των επιθέσεων ενάντια στους θεσμούς του κράτους, μετά τον Ιούνιο του 2001, και η αναγκαιότητα της βίας στις επιθέσεις αυτές, αποτελούν τόσο μια απόρριψη του αυτοοργανωμένου κινήματος των *aarchs* όσο και επιθέσεις στο αλγερινό κράτος. Είναι η ίδια η ύπαρξή του σαν τάξης, που η αυτοοργάνωση τυποποιεί ως ύπαρξη **μέσα και για το κεφάλαιο**, και την οποία το προλεταριάτο δεν αναγνωρίζει πια σαν δική του. Η ύπαρξή του σαν τάξη αυτονομείται **δι' ευατήν**. Για να παραφράσουμε τον Μαρξ από τους «**Ταξικούς αγώνες στην Γαλλία**»: είναι μόνο όταν κάνει να εμφανιστεί, από το ίδιο του το κίνημα,

μια συμπαγής, ισχυρή αυτοοργάνωση και κόνοντάς την αντίπαλο και πολεμώντας την, που το ανατρεπτικό κόμμα μπορεί τελικά να γίνει ένα πραγματικά επαναστατικό κόμμα.

Αυτό δεν γίνεται χωρίς οργάνωση, ακριβώς όπως στην περίπτωση που οι προλετάριοι αναλαμβάνουν διάφορα αναγκαία καθήκοντα, που επιβάλλονται στην ανάπτυξη της πάλης: το μπλοκάρισμα δρόμων, η πολιορκία αστυνομικών τμημάτων, ο εξαναγκασμός των μαγαζατόρων να προμηθεύουν τις δυνάμεις της τάξης, η άμεση απαλλοτρίωση αγαθών, που τους είναι απαραίτητα, με λεηλασία ή έλεγχο των αποθεμάτων... Η **οργάνωση** αυτή όμως δεν τυποποιεί ποτέ αυτό, που οι προλετάριοι είναι στην υπάρχουσα κοινωνία, σαν βάση ή αγκυροβόλιο της καινούργιας κοινωνίας, που θα οικοδομήσουν απελευθερώνοντας αυτό που είναι, με άλλα λόγια δεν είναι η **αυτοοργάνωση**. Δεν τυποποιεί την ύπαρξη οποιουδήποτε προηγούμενου υποκειμένου. Η κατάσταση του προλεταριάτου δεν είναι πλέον κάτι που πρέπει να οργανωθεί, να γίνει αντικείμενο υπεράσπισης ή απελευθέρωσης, αλλά κάτι που πρέπει να καταργηθεί.

Είναι ενδιαφέρον να ανακαλέσουμε τις ταυτόχρονα αντιθετικές και ενοποιητικές σχέσεις που δημιουργούνται ανάμεσα στους ανέργους, στους εργαζόμενους προλετάριους, στους μικρούς μαγαζάτορες, στους εργαζόμενους της διοίκησης, που στην Αλγερία εμπλέκονται ακόμα σε λίγο-πολύ πελατειακές πολιτικές σχέσεις. Καμμιά ενότητα δεν μπορεί ποτέ να επιτευχθεί στη βάση των κοινών διεκδικήσεων. Η πάλη των προλεταρίων της Kabylie επιβάλλεται με την άμεση δράση, εκφράζει τον εαυτό της έξω από οποιοδήποτε γνωστό έδαφος (εργασιακός χώρος, γειτονιά...), αρνείται τις διαιρέσεις που συντηρούνται από την τάξη των καπιταλιστών, τείνει στην γενίκευσή της και απορρίπτει καθολικά το κράτος, αναπτύσσει τον εαυτό της σε αντίθεση με όλα τα νομικίστικα, ειρημιστικά και εκλογικά σλόγκαν.

Αυτοί οι προλετάριοι πολύ σπάνια διεκδικούν τους «ταξικούς προσδιορισμούς» της δράσης τους. Είναι αλήθεια ότι αυτό διαφέρει σε σύγκριση με τον προηγούμενο κύκλο αγώνων, όπου οποιαδήποτε δράση, άσχετα από το πόσο ρεφορμιστική ήταν, διακηρυσσόταν μεγαλόφωνα ως η κινητοποίηση ολόκληρης της εργατικής τάξης, περήφανη για τον εαυτό της και το εργατικό της καπέλλο. Ότι αυτή η δράση των προλεταρίων δεν διακηρύσσεται πλέον σαν ταξική δεν σημαίνει ότι δεν είναι τέτοια. Η αμφισβήτηση, από το προλεταριάτο, της ίδιας της ύπαρξής του σαν τάξης, που το αντικειμενικοποιεί ενάντια στον ίδιο του τον εαυτό ως καθορισμό της αναπαραγωγής του κεφαλαίου, είναι ένας «σπασμωδικός» τύπος ταξικής δράσης, όπως επιβεβαιώνει κάθε μορφή αυτοοργάνωσης. Δεν αποτελεί έκπληξη ότι οι προλετάριοι δεν βεβαιώνουν ότι ενεργούν σαν τάξη όταν αυτό που διατηρείται από τους αντιπάλους τους, ως το κυρίαρχο περιεχόμενο της αντεπανάστασης με την οποία έρχονται αντιμέτωποι, είναι ακριβώς η ύπαρξή τους σαν τάξη.

Το Κίνημα Άμεσης Δράσης (DAM)

Επειδή διακηρύσσει την άρνηση των τάξεων σαν *lifestyle* και, συνεπώς, ως μια προϋπόθεση της ταξικής πάλης, το Κίνημα Άμεσης Δράσης (DAM) καταλήγει σε μια σειρά από αδιέξοδα: το κεφάλαιο ως κυριαρχία και σύμβολο, το άλυτο ζήτημα της ίδιας της επέκτασης του Κινήματος, η αναφορά του σε ανάγκες, ευχαρίστηση, επιθυμίες, σε έναν «αυθεντικό» ανθρώπινο εαυτό. Αυτό το αδιέξοδο εμφανίζεται στην διάρκεια ταραχών - με τον αυτοπεριορισμό τους (τον αυτοαναφορικό χαρακτήρα τους) - και με την επαναφομοίωσή τους σε στόχους που δεν είναι δικοί του, όπως στο Κεμπέκ, στην Πράγα αλλά και στην Γένοβα. Όμως, αυτός ο αμοιβαίος αποκλεισμός, που συνιστά το Κίνημα Άμεσης Δράσης, ανάμεσα στο να είναι προλεταριακό και στο να παράγει άλλες κοινωνικές σχέσεις, έχει γίνει τώρα, σε αυτόν τον κύκλο αγώνων, η αναγκαία μορφή στην οποία αποτυπώνεται η δυναμική αυτού του κύκλου. Ακόμα και αν οι άμεσες σχέσεις των ατόμων στην μοναδικότητά τους καταλήγουν να υπάρχουν απλά ως μια εναλλακτική, το Κίνημα Άμεσης Δράσης προεικονίζει το περιεχόμενο της κομμουνιστικής επανάστασης: την αμφισβήτηση από το προλεταριάτο, κόντρα στο κεφάλαιο, της ύπαρξής του σαν τάξης.

Αγώνες «αυτοκτονίας»: η απαρχαίωση της αυτονομίας

Έχουμε ήδη αναφερθεί στον αγώνα της Cellatex και αυτούς που ακολούθησαν. Το διάστημα ανάμεσα στον Δεκέμβριο του 2002 και τον Γενάρη του 2003, η απεργία στην ACT (συστήματα Πληροφορικής, θυγατρική της Bull) στην Angers γίνεται με έναν αμφιλεγόμενο τρόπο, σαν αποτέλεσμα μιας επιτροπής δια-σωματειακού συντονισμού και μιας απεργιακής επιτροπής «ευρέως ανοιχτής, συγκροτημένης από τους απλούς εργάτες» (*Échanges*, αρ.104). Τρεις γραμμές παραγωγής ξαναξεκινούν προσωρινά, κάτι που δεν απέτρεψε να καταλήξουν τα υπόλοιπα προϊόντα στη φωτιά. Έχει ενδιαφέρον να ξαναδούμε την χρονολογία των γεγονότων. Το εργοστάσιο καταλαμβάνεται ακολουθώντας την ανακοίνωση, στις 20 Δεκεμβρίου, της οριστικής χρεοκοπίας της ACT (μετά από πολυάριθμους ελιγμούς και παρελκυστικές συζητήσεις). **Το εργοστάσιο καταλαμβάνεται αλλά κανείς δεν ξέρει το γιατί.** Στις 10 Ιανουαρίου η απεργιακή επιτροπή αποφασίζει να αρχίσει την παραγωγή ηλεκτρονικών καρτών, που προορίζονται για έναν προμηθευτή εξοπλισμού στην Ιταλία. Στις 22 Ιανουαρίου παραδίδονται 200 κάρτες, στις 23 οι καταληψίες καίνε κάρτες, που βγάζουν από τις αποθήκες, και στις 24 εκδιώκονται χωρίς καμιά δυσκολία.

Αν η Cellatex μπορεί να μας διδάξει κάτι σε όρους μορφής (η βία έχει μια μακρά ιστορία στην ταξική πάλη), αλλά και περιεχομένου, είναι ότι η δυναμική που αναπτύσσεται σε αυτόν τον τύπο αγώνων έγκειται στο γεγονός ότι το **προλεταριάτο είναι το ίδιο ένα** τίποτα, **αλλά ένα τίποτα πλήρες από κοινωνικές σχέσεις**: ενάντια στο κεφάλαιο το προλεταριάτο δεν έχει καμιά προοπτική παρά την εξαφάνισή του. Την ίδια περίοδο, οι απολυμένοι εργάτες της Moulinex, βάζοντας φωτιά σε ένα εργοστασιακό κτίριο, ενέγραψαν εξίσου τους εαυτούς

τους στην δυναμική αυτού του νέου κύκλου αγώνων, στον οποίο η ύπαρξη του ίδιου του προλεταριάτου σαν τάξη είναι το όριο της ίδιας της ταξικής του δράσης.

Κομμουνιστικοποίηση

Το έσχατο όριο των αγώνων, σχετικά με τους μισθούς και τις συνθήκες, μπορεί να οριστεί σαν το σημείο που η αντίφαση, ανάμεσα στο προλεταριάτο και το κεφάλαιο, φτάνει στο απροχώρητο, σε τέτοιο βαθμό που ο ορισμός της τάξης γίνεται ένας εξωτερικός περιορισμός, μια εξωτερικότητα που υπάρχει εκεί επειδή απλά το κεφάλαιο υπάρχει εκεί. Το *ανήκειν* στην τάξη εξωτερικοποιείται σαν περιορισμός. Αυτή είναι η στιγμή που βρίσκουμε ένα ποιοτικό άλμα στην ταξική πάλη. Είναι εδώ που βρίσκουμε μιαν υπέρβαση και όχι μιαν «υπερανάπτυξη». Είναι εδώ που μπορούμε να περάσουμε **από μια αλλαγή στο σύστημα σε μια αλλαγή συστήματος**.

Το έσχατο σημείο της αμοιβαίας «συνεπαγωγής» των τάξεων είναι αυτό στο οποίο το προλεταριάτο αδράσσει τα μέσα παραγωγής. Τα παίρνει στα χέρια του αλλά δεν μπορεί να τα **σφετεριστεί**. Ένας σφετερισμός πραγματοποιούμενος από το προλεταριάτο είναι αντίφαση όρων, γιατί θα μπορούσε να επιτευχθεί μόνο μέσα από την κατάργησή του σαν τάξης, σε μια καθολική ενοποίηση της παραγωγής, στην οποία απογυμνώνεται από όλα τα κατάλοιπα της προηγούμενης κοινωνικής του κατάστασης. Στον κομμουνισμό δεν υφίσταται πλέον ζήτημα σφετερισμού γιατί είναι η ίδια η έννοια του «προϊόντος» που καταργείται. Φυσικά υπάρχουν αντικείμενα (ακόμα και οι έννοιες της αντικειμενικότητας και της υποκειμενικότητας θα πρέπει να επανακαθοριστούν) που χρησιμοποιούνται για παραγωγή, άλλα που καταναλώνονται άμεσα και άλλα που χρησιμοποιούνται και για τα δύο. Αλλά το να μιλήσουμε για προϊόντα και να θέσουμε το ζήτημα της κυκλοφορίας τους, της διανομής τους ή της «μεταφοράς» τους, δηλαδή να συλλάβουμε μια στιγμή σφετερισμού τους, προϋποθέτει σημεία ρήξης ή «θρόμβωσης» της ανθρώπινης δραστηριότητας: την αγορά στις κοινωνίες της αγοράς, την «αποθήκευση» και την «περιστολή ή όριο»⁵ σε ορισμένες θεωρήσεις του κομμουνισμού.

Το προϊόν δεν είναι ένα απλό πράγμα. Το να μιλήσει κανείς για το εμπόρευμα σημαίνει να υποθέσει ότι ένα αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας εμφανίζεται **περατωμένο** σε σχέση με ένα άλλο ή ανάμεσα σε άλλα αποτελέσματα. Δεν θα έπρεπε να προχωράμε από το προϊόν αλλά από την δραστηριότητα. Στον κομμουνισμό η ανθρώπινη δραστηριότητα είναι απεριόριστη γιατί είναι αδιαίρετη. Έχει συγκεκριμένα ή αφηρημένα αποτελέσματα αλλά αυτά δεν είναι ποτέ «προϊόντα», γιατί αυτό θα ήγειρε το ζήτημα του σφετερισμού τους ή της μεταφοράς τους με έναν δεδομένο τρόπο. **Αυτή η απεριόριστη ανθρώπινη δραστηριότητα** συνθέτει ό,τι μπορεί να πει κανείς για τον κομμουνισμό. Αν μπορούμε να μιλήσουμε για απεριόριστη ανθρώπινη δραστηριότητα, αυτό συμβαίνει επειδή ο καπιταλιστικός τρόπος παραγωγής μας επιτρέπει να δούμε - αν και αντιφατικά και όχι σαν

μια «καλή πλευρά» - την ανθρώπινη δραστηριότητα σαν μια συνεχή παγκόσμια κοινωνική ροή και την «γενικευμένη διάνοια» ή τον «συλλογικό εργάτη» σαν την κυρίαρχη δύναμη της παραγωγής. Ο κοινωνικός χαρακτήρας της παραγωγής δεν προεικονίζει τίποτα: απλά θέτει την βάση της αντίφασης της αξίας.

Η αναγκαιότητα με την οποία έρχεται αντιμέτωπη η κομμουνιστική επανάσταση δεν συνίσταται στην τροποποίηση της αναλογίας ανάμεσα στους μισθούς και το κέρδος, αλλά στην κατάργηση της καπιταλιστικής φύσης των συσσωρευμένων μέσων παραγωγής. Ένας αγώνας για τους μισθούς και τις συνθήκες μπορεί να περάσει από το επίπεδο της **σύγκρουσης** σε αυτό της **αντίφασης**. Το επίπεδο της σύγκρουσης είναι αυτό της αναλογίας ανάμεσα στους μισθούς και το κέρδος. Δεν ενδιαφέρει αν τα συμφέροντα παραμένουν ασυμφιλίωτα σε αυτό το επίπεδο: παραμένουμε σε ένα παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος, που είναι απεριόριστα αναπαραξίμο, και, όσο παραμένουμε στο επίπεδο αυτό, το εκκρεμές θα ταλαντεύεται από την μία πλευρά στην άλλη επειδή δεν έχουμε επιτεθεί στο ίδιο το εκκρεμές. Το επίπεδο της αντίφασης είναι αυτό της υπεραξίας και της **παραγωγικής δύναμης**, αλλά δεν μπορεί να απαιτήσει κανείς να υπάρξει ένας παραγωγικός εργάτης που να παράγει λιγότερη υπεραξία παρά μόνο μέσα από την απαίτηση ενός λίγο μεγαλύτερου μισθού ή ενός λίγο μικρότερου εργάσιμου χρόνου, κάτι που μας φέρνει πίσω στα ζητήματα της διανομής και της σύγκρουσης. Είναι η ανεπάρκεια της υπεραξίας σε σχέση με το συσσωρευμένο κεφάλαιο που βρίσκεται στην καρδιά της κρίσης της εκμετάλλευσης. Αν στο κέντρο της **αντίφασης**, ανάμεσα στο προλεταριάτο και το κεφάλαιο, δεν βρισκόταν το πρόβλημα της εργασίας που παράγει υπεραξία: αν υπήρχε μόνο το πρόβλημα της διανομής και αν όλες οι συγκρούσεις για τους μισθούς δεν ήταν η ύπαρξη αυτής της αντίφασης, η επανάσταση θα παρέμενε ένας ευσεβής πόθος. Δεν είναι λοιπόν με την επίθεση στην φύση της εργασίας σαν παραγωγού υπεραξίας που ξεπερνιέται η πάλη για τον μισθό (αυτό θα μας έφερνε συνεχώς πίσω σε ένα πρόβλημα διανομής), **αλλά με μια επίθεση στα μέσα της παραγωγής ως κεφαλαίου**. Ένας αυτο-οργανωμένος αγώνας μπορεί να μας φέρει στο σημείο ρήξης αλλά η επίθεση στα μέσα παραγωγής είναι η υπέρβασή του.

Η επίθεση ενάντια στην καπιταλιστική φύση των μέσων παραγωγής είναι ισοδύναμη με την κατάργησή τους **ως αξίας που απορροφά εργατική δύναμη για να αποκτήσει αξία η ίδια**: είναι η επέκταση της χαριστικότητας, η δυνητικά φυσική καταστροφή συγκεκριμένων μέσων παραγωγής· η κατάργησή τους ως εργοστασίων, όπου το προϊόν ορίζεται ως προϊόν, δηλαδή ως πλαισίων ανταλλαγής και εμπορίου· είναι η διατάραξη των σχέσεων ανάμεσα στους τομείς της παραγωγής που υλοποιούν την εκμετάλλευση και τον ρυθμό της· είναι ο ορισμός τους, η θέση τους στις ατομικές διυποκειμενικές σχέσεις· είναι η κατάργηση της διαίρεσης της εργασίας έτσι όπως εγγράφεται στο αστικό τοπίο, στην υλική διαμόρφωση των κτιρίων, στον διαχωρισμό ανάμεσα στην πόλη και το χωριό, σε αυτή την ίδια την ύπαρξη αυτού που κάποιος ονομάζει εργοστάσιο ή τόπο παραγωγής. «Οι σχέσεις μεταξύ των ατόμων καθορίζονται σε πράγματα, γιατί η αξία ανταλλαγής είναι από τη φύση της υλική» (Μαρξ, *Grundrisse*...). Η κατάργηση της αξίας είναι ένας συγκεκριμένος μετασχηματισμός

του τοπίου στο οποίο ζούμε, είναι μια καινούρια γεωγραφία. Η κατάργηση των κοινωνικών σχέσεων είναι μια ιδιαίτερα υλική υπόθεση.

Η παραγωγή νέων κοινωνικών σχέσεων ανάμεσα στα άτομα είναι λοιπόν τα κομμουνιστικά μέτρα που λαμβάνονται σαν μια αναγκαιότητα της πάλης. Η κατάργηση της ανταλλαγής και της αξίας, της διαίρεσης της εργασίας, της ιδιοκτησίας δεν είναι τίποτα άλλο παρά η τέχνη του ταξικού πολέμου: λίγο πολύ όπως τότε, που ο Ναπολέοντας εξαπέλυσε τον πόλεμο ενάντια στην Γερμανία, μέσω της εισαγωγής του Ναπολεόντειου Κώδικα. Οι προηγούμενες κοινωνικές σχέσεις διαλύονται σε αυτή την κοινωνική δραστηριότητα, στην οποία δεν μπορεί κανείς να διακρίνει ανάμεσα στην δραστηριότητα των απεργών ή των εξεγερμένων και στην δημιουργία άλλων σχέσεων ανάμεσα στα άτομα: τη δημιουργία νέων σχέσεων στις οποίες τα άτομα θεωρούν αυτό που είναι (τα ίδια) μόνο σαν μια στιγμή μιας αδιάλειπτης ροής παραγωγής της ανθρώπινης ζωής.

Η καταστροφή της ανταλλαγής: αυτό σημαίνει ότι οι εργάτες επιτίθενται στις τράπεζες που κρατούν τους λογαριασμούς τους αλλά και των άλλων εργατών, κάνοντας έτσι απαραίτητο να τα καταφέρουν χωρίς αυτές: αυτό σημαίνει ότι οι εργάτες «επικοινωνούν» τα «προϊόντα» τους μεταξύ τους και με την κοινότητα άμεσα και χωρίς μια αγορά: αυτό σημαίνει ότι οι άστεγοι καταλαμβάνουν σπίτια, «υποχρεώνοντας» έτσι τους εργάτες στις κατασκευές να παράξουν δωρεάν, ότι οι εργάτες στις κατασκευές παίρνουν από τα καταστήματα ελεύθερα και κατά βούληση, υποχρεώνοντας ολόκληρη την τάξη να οργανωθεί για να βρει φαγητό στους τομείς που θα κολλεκτιβοποιηθούν κ.λπ. Ας είμαστε καθαροί σε αυτό. Δεν υπάρχει κανένα μέτρο που **από μόνο του**, παίρνοντάς το ξεκομμένο, είναι ο «κομμουνισμός». Η διανομή προϊόντων, η άμεση κυκλοφορία μέσω παραγωγής και πρώτων υλών, η χρήση βίας ενάντια στο υπάρχον κράτος: τμήματα του κεφαλαίου μπορούν, σε κάποιες περιστάσεις, να πετύχουν κάποια από όλα αυτά. Αυτό που είναι κομμουνιστικό δεν είναι η «βία» καθαυτή, ούτε η «διανομή» αυτών των «αποβλήτων» που κληρονομούμε από την ταξική κοινωνία, ούτε η «κολλεκτιβοποίηση» μηχανών που ρουφάνε υπεραξία: είναι η φύση του κινήματος που συνδέει όλες αυτές τις δράσεις, τις υποτείνει, τις καθιστά στιγμές μιας διαδικασίας που μπορεί μόνο ή να κομμουνιστικοποιηθεί περισσότερο ή διαφορετικά να συντριβεί.

Οι κοινωνικές και οι στρατιωτικές δράσεις είναι αξεδιάλυτες, ταυτόχρονες και αλληλοδιεισδύουσες. Μια επανάσταση δεν μπορεί να γίνει χωρίς να πάρει μέτρα κομμουνιστικοποίησης, χωρίς να διαλύσει την μισθωτή εργασία, χωρίς να κομμουνιστικοποιήσει τις προμήθειες, τον ρουχισμό, τη στέγαση, χωρίς να πάρει όλα τα όπλα (καταστροφής αλλά, επίσης, και τηλεπικοινωνίες, φαγητό κ.λπ.), ενσωματώνοντας τους πάμπτωχους (περιλαμβανομένων αυτών που εμείς θα έχουμε φέρει στην κατάσταση αυτή), τους ανέργους, τους κατεστραμμένους αγρότες, τους ξεριζωμένους σπουδαστές που τα έχουν παρατήσει. Το να μιλήσει κανείς για μια επανάσταση που γίνεται από μια «κατηγορία» η οποία αποτελεί το 20% του πληθυσμού και «απεργεί», για να ζητήσει από το κράτος να ικανοποιήσει τα «συμφέροντά» της, αυτό είναι αστείο.

Από τη στιγμή που αρχίζουμε να καταναλώνουμε ελεύθερα, είναι αναγκαίο να αναπαραγάγουμε αυτά που καταναλώνονται· για να γίνει αυτό μας λείπουν πρώτες ύλες, ανταλλακτικά και φαγητό (αποφεύγουμε την μη ικανοποιητική έννοια της «αξίας χρήσης», που είναι μια έννοια εσωτερική στην ύπαρξη του προϊόντος). Είναι λοιπόν απαραίτητο να πάρουμε στα χέρια μας τα μέσα μεταφοράς, τηλεπικοινωνιών και να έρθουμε σε επαφή με άλλους τομείς· κάνοντάς το αυτό, θα έρθουμε αντιμέτωποι με οπλισμένες ομάδες. Η σύγκρουση με το κράτος βάζει αμέσως το πρόβλημα του εξοπλισμού, το οποίο μπορεί να λυθεί μόνο στήνοντας ένα δίκτυο διανομής για την υποστήριξη της μάχης σε μια σχεδόν απειράριθμη πολλαπλότητα σημείων (η σύσταση ενός «μετώπου» ή συγκεκριμένων πολεμικών ζωνών είναι ο θάνατος της επανάστασης). Από τη στιγμή που οι προλετάριοι εξαρθρώνουν τους νόμους των σχέσεων του εμπορεύματος, δεν υπάρχει επιστροφή (ακριβώς επειδή, ακόμα περισσότερο, όταν γίνεται αυτό, το κεφάλαιο αποστερείται βασικών αγαθών και αντεπιτίθεται). Κάθε κοινωνική εμβάθυνση, κάθε επέκταση, δίνει σάρκα και αίμα σε νέες σχέσεις και καθιστά εφικτή την ενσωμάτωση όλο και περισσότερων μη-προλετάριων στην τάξη της κομμουνιστικοποίησης, που είναι στην διαδικασία της σύστασης και της διάλυσής της ταυτόχρονα. Καθιστά εφικτή την αναδιοργάνωση των παραγωγικών δυνάμεων, καταργώντας σε όλο και μεγαλύτερη έκταση κάθε ανταγωνισμό και διαίρεση ανάμεσα στους προλετάριους, αποκτώντας μια στρατιωτική θέση και δημιουργώντας, από αυτά, το περιεχόμενο και την πρόοδο της ένοπλης αντιπαράθεσης με όσους η τάξη των καπιταλιστών μπορεί ακόμα να κινητοποιήσει, να ενσωματώσει και να αναπαράξει στις κοινωνικές της σχέσεις.

Η τάξη των καπιταλιστών, και τα αναρίθμητα περιφερειακά της στρώματα, στηρίζονται σε ένα πολύπλοκο κουβάρι οικονομικών συνδέσεων, πιστώσεων και υποχρεώσεων, που κλυδωνίζεται μαζί με τη γραφειοκρατία και είναι ευάλωτο σε πολύ υψηλό βαθμό. Χωρίς αυτές τις συνδέσεις, η εσωτερική της συνοχή καταρρέει. Αυτή η τάξη δεν είναι μια κοινότητα που θεμελιώνεται πάνω σε μια υλική συσχέτιση· είναι ένα συνονθύλευμα από ανταγωνιστές, που ενοποιούνται από την ανταλλαγή. Η ανταλλαγή είναι η αφηρημένη κοινότητα (το χρήμα). Αυτός είναι ο λόγος που όλα τα μέτρα κομμουνιστικοποίησης θα πρέπει να είναι μια σθεναρή και ισχυρή δράση με σκοπό την διάλυση αυτών των σχέσεων που συνδέουν τους αντιπάλους μας, και της υλικής τους υποστήριξης: ραγδαία καταστροφή χωρίς την δυνατότητα επιστροφής. Η κομμουνιστικοποίηση δεν είναι η ειρηνική οργάνωση των ελεύθερων αγαθών και ενός ευχάριστου τρόπου ζωής ανάμεσα στους προλετάριους. Η δικτατορία του κοινωνικού κινήματος της κομμουνιστικοποίησης είναι η διαδικασία της ενσωμάτωσης της ανθρωπότητας στο εξαφανιζόμενο προλεταριάτο. Ο αυστηρός ορισμός του προλεταριάτου, σε σχέση με άλλα στρώματα - η πάλη του ενάντια σε κάθε εμπορευματική παραγωγή - είναι, την ίδια στιγμή, μια διαδικασία που αναγκάζει τα στρώματα των μισθωτών μικροαστών, της «τάξης της κοινωνικής ενσωμάτωσης», να προσχωρήσει στην τάξη της κομμουνιστικοποίησης. Είναι λοιπόν καθορισμός, αποκλεισμός και την ίδια στιγμή οριοθέτηση, άνοιγμα και διαγραφή των ορίων και μαρσμός των τάξεων. Αυτό δεν είναι ένα παράδοξο αλλά η πραγματικότητα του κινήματος στο οποίο το προλεταριάτο ορίζεται, στην πράξη, σαν το

κίνημα για την σύσταση της ανθρώπινης κοινότητας. Το κοινωνικό κίνημα στην Αργεντινή ήρθε αντιμέτωπο και έθεσε το ζήτημα των σχέσεων ανάμεσα στους δρώντες προλετάριους (τους μισθωτούς), τους άνεργους και τα αποκλεισμένα και μεσαία στρώματα. Έφερε μόνο εξαιρετικά αποσπασματικές απαντήσεις, ανάμεσα στις οποίες η πιο ενδιαφέρουσα είναι, αναμφισβήτητα, αυτή της εδαφικής οργάνωσής του. Στην κατάσταση αυτή, οι ριζοσπάστες ορκισμένοι αντίπαλοι της διαταξικότητας ή οι προπαγανδιστές της εθνικής δημοκρατικής ομοφωνίας είναι οι στρατευμένοι δύο διαφορετικών τύπων ήττας. Η επανάσταση που, στον παρόντα κύκλο αγώνων, δεν μπορεί να είναι τίποτα άλλο από την κομμουνιστικοποίηση, υπερβαίνει το δίλημμα ανάμεσα στους Λενινιστές ή τις συμμαχίες των δημοκρατών και του «μόνο το προλεταριάτο» του Gorter.

Ο μόνος τρόπος για την υπέρβαση των συγκρούσεων ανάμεσα στους ανέργους και αυτούς που έχουν δουλειά, ανάμεσα στους ειδικευμένους και τους ανειδίκευτους, είναι η ευθύς εξ αρχής υλοποίηση, στην πορεία του ένοπλου αγώνα, των μέτρων της κομμουνιστικοποίησης, που αφαιρούν την ίδια την βάση αυτών των διαχωρισμών (αυτό είναι ένα ζήτημα που, όταν το αντιμετώπισαν οι επαναφομοιωμένες εταιρείες στην Αργεντινή, το αντιμετώπισαν μόνο πολύ περιθωριακά, μένοντας, γενικά, ικανοποιημένες (πχ. Zanon) με κάποια «φιλανθρωπική» αναδιανομή αγαθών σε ομάδες *piqueteros*). Αν δεν ικανοποιηθεί αυτός ο όρος, το κεφάλαιο θα αξιοποιήσει τον κατακερματισμό μέσα στο κίνημα και θα βρει τους Noske και τους Scheidemann ανάμεσα στους αυτοοργανωμένους.⁶

Οι κρίσεις του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής δεν είναι μια εγγύηση της επαναστατικής διαδικασίας: η τάξη των καπιταλιστών ξέρει τέλεια πώς να τις χρησιμοποιεί για να αποσυνθέτει την εργατική τάξη. Στην πραγματικότητα, η Γερμανική επανάσταση έχει ήδη αναδείξει ότι είναι η διάλυση των μεσαίων στρωμάτων, **ενώ παίρονται συγκεκριμένα μέτρα κομμουνιστικοποίησης**, που τα αναγκάζει να ενωθούν με το προλεταριάτο, δηλαδή να πετύχουν την «προλεταριοποίησή» τους. Σήμερα, στις αναπτυγμένες χώρες, το ζήτημα είναι ταυτόχρονα απλούστερο και πιο επικίνδυνο. Από την μια πλευρά μια τεράστια πλειοψηφία των μεσαίων στρωμάτων είναι μισθωτή και, συνεπώς, δεν έχει πια την υλική βάση της κοινωνικής της θέσης· ο ρόλος της, στην συγκράτηση και την διαχείριση της καπιταλιστικής συνεργασίας, είναι ουσιώδης αλλά καθίσταται διαρκώς επισφαλής· και η κοινωνική τους θέση εξαρτάται από τον ίδιο τον, πολύ εύθραυστο, μηχανισμό της αφαίρεσης κομματιών υπεραξίας. Από την άλλη, ακριβώς για τους ίδιους αυτούς λόγους, η τυπική τους εγγύτητα προς το προλεταριάτο τα ωθεί να παρουσιάζουν, στους σημερινούς αγώνες, εθνικές ή δημοκρατικές εναλλακτικές «λύσεις» διαχείρισης, που θα διατηρούσαν την θέση τους. Τα όρια αυτών των αγώνων θα μπορούσαν εύκολο να εκφραστούν στα πλαίσια του ριζοσπαστικού δημοκρατισμού.

Δεν μπορεί να υπάρξει μαγική λύση γιατί δεν υπάρχει ένα ενοποιητικό αίτημα. Η τάξη ενοποιεί τον εαυτό της μόνο με το σπάσιμο της σχέσης μέσα στην οποία τα αιτήματα έχουν το νόημά τους: την καπιταλιστική σχέση. Το ουσιώδες ζήτημα, που θα πρέπει να λύσουμε,

είναι να κατανοήσουμε τον τρόπο με τον οποίον θα επεκτείνουμε τον κομμουνισμό, πριν πάθει ασφυξία ανάμεσα στις τανάλιες του εμπορεύματος· πώς θα ενσωματώσουμε την γεωργία, χωρίς να είναι αναγκαίο να ανταλλάσσουμε με τους αγρότες· πώς θα ξεφορτωθούμε τις, βασισμένες στην ανταλλαγή, σχέσεις του αντιπάλου, για να επιβάλλουμε σε αυτόν την λογική της κομμουνιστικοποίησης των σχέσεων και της κατάσχεσης των προϊόντων· πώς, όντας αντιμέτωποι με την επανάσταση, διαλύουμε το μπλοκ του φόβου μέσα από την επανάσταση.

Οι προλετάριοι δεν «είναι» επαναστάτες με τον τρόπο που ο ουρανός «είναι» γαλάζιος, επειδή «είναι» μισθωτοί και υφίστανται την εκμετάλλευση· και δεν «είναι» η διάλυση των υπαρχουσών συνθηκών. Στον ίδιο τον αυτο-μετασχηματισμό τους, **συγκροτούν τον εαυτό τους σαν επαναστατική τάξη από αυτό που είναι.**

R.S.

Σημειώσεις της αγγλικής έκδοσης

- ¹ Η φράση «*Les lutttes revendicatives*» [στυλ.: που κυριολεκτικά σημαίνει «αγώνες διαμαρτυρίας», την οποία έχουμε μεταφράσει σε όλο το κείμενο ως «*struggles over immediate demands*», θα μπορούσε να σημαίνει, ανάλογα με τα συμφραζόμενα, αγώνες σχετικά με τους μισθούς και τις συνθήκες, ή για την υπεράσπιση των θέσεων εργασίας ή άλλους «καθημερινούς» αγώνες του προλεταριάτου.
- ² *Transcroissance* ή «υπερανάπτυξη» είναι ένας όρος που χρησιμοποίησε ο Τρότσκι για να περιγράψει τον τρόπο με τον οποίον σκεπτόταν ότι η αστική επανάσταση στη Ρωσία ή άλλες, λιγότερο αναπτυγμένες, χώρες θα μπορούσε να «αναπτυχθεί» σε προλεταριακή επανάσταση, μια ανάλυση που δεν έχει προέλθει από την ίδια την εμπειρία. Η ομάδα *Théorie Communiste* χρησιμοποιεί επίσης αυτόν τον όρο για να αναφερθεί στην γενικότερη (και, κατ' αυτήν, εξίσουν λανθασμένη) ιδέα ότι η καθημερινή ταξική πάλη, οι μισθολογικοί αγώνες και η υπεράσπιση των θέσεων εργασίας κ.λπ. μπορούν απλά να γενικευθούν σε επαναστατική πάλη. Αυτή η αντίληψη είναι για την TC κομμάτι και «πακέτο» του *προγραμματισμού* (δηλαδή του προγράμματος που βασίζεται στην απελευθέρωση της εργασίας). Προσαρμοσμένο από το *Aufheben* no.12, σελ. 37, σημ. 6.
- ³ Η Cobas είναι ένα ιταλικό συνδικάτο βάσης.
- ⁴ *Movimiento de Trabajadores Desempleados* - Κίνημα ανέργων εργατών
- ⁵ *prise au tas*: οικονομικός όρος που εμφανίζεται στο έργο «*Conquest of Bread*» κεφ. 5, του Κροπότκιν: «καμιά περιστολή ή όριο σε αυτό που κατέχει σε αφθονία η κοινότητα αλλά ίση μοιρασιά και χώρισμα εκείνων των αγαθών που σπανίζουν ή είναι επιρρεπή σε έλλειψη».
- ⁶ Ο Noske είναι γνωστός για την βάνανση καταστολή των κομμουνιστικών εξεγέρσεων στην Γερμανία το 1919. Ο Scheidemann ανακήρυξε την Δημοκρατία της Βαϊμάρης το 1918 για να αποτρέψει την εργατική επανάσταση.